

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**SOCIÁLNĚ PATOLOGICKÉ JEVY VE
SPOLEČNOSTI SE ZAMĚŘENÍM NA DIVÁCKÉ
NÁSILÍ**

Autor práce: Jakub Polánek, DiS.

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: JUDr. Milan Šumbera

Katedra: Právních oborů a bezpečnostních studií

2016

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce JUDr. Milanu Šumberovi, za cenné rady, připomínky a celkové metodické vedení práce.

ABSTRAKT

POLÁNEK, J. *Sociálně patologické jevy ve společnosti se zaměřením na divácké násilí: bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2016. 66 s. Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Milan Šumbera.

Klíčová slova: jevy a druhy chování ve společnosti, norma, deviace, divácké násilí

Bakalářská práce řeší a zjišťuje konkrétní příčiny vedoucí k nežádoucímu chování ve společnosti obecně a následně také konkrétně k diváckému násilí na sportovních stadionech a sportovištích. Teoretická část obsahuje základní pojmy zabývající se touto problematikou, jako jsou jevy a druhy chování ve společnosti, které nejsou v souladu s morálními a sociálními normami. Dále je zde řešen jeden ze základních pojmů, což je násilí na stadionech označované v dnešní době jako divácké násilí. Praktická část konkrétně zkoumá podněty vedoucí k tomuto nežádoucímu jevu a projevům chování, se zaměřením na násilí páchané na sportovních stadionech. Je zde řešena problematika neustálého vývoje, změny, stupňování a to nejen při sportovních kláních v České republice, ale také v zahraničí. Rovněž je zde analyzována konkrétní otázka ke zjištění příčin a vzniku diváckého násilí a následná volba správného postupu a prevence tohoto nežádoucího chování ve společnosti, se kterým se lze setkat při živém sledování sportovního utkání na stadionu a to platí především o fotbalových utkáních.

ABSTRACT

POLÁNEK, J. *Socially Pathological Phenomena in Relation to Spectator Violence*: Bachelor thesis. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2016. 66 p. Supervisor: JUDr. Milan Šumbera.

Key words: phenomena and behaviors in society, standard, deviation, spectator violence

The bachelor thesis describes and investigates specific causes leading to undesirable behavior in society, especially the spectator violence at sports venues. The theoretical part defines principal concepts, such as the phenomena and behaviors in society, that are not in accordance with moral and social standards. Violence at stadiums, nowadays known as spectator violence, is also thoroughly discussed within the last part of the theoretical part. The practical part of the presented bachelor thesis is focused on investigation of impulses leading to such undesirable behavior, especially the violence at sport venues. The presented work is also discussing continuous changes and development of the investigated issues both in the Czech Republic and abroad. The final part of the work is devoted to specific problem of spectator violence origin and it also covers the issue of proper countermeasure identification procedure so that the undesirable behavior can be eliminated. The special focus is devoted to football matches.

Obsah

1	Cíl a metodika bakalářské práce	8
2	Základní pojmy	9
2.1	Sociální deviace	9
2.2	Sociální norma	10
2.3	Sociální kontrola	10
2.4	Sociální patologie	10
2.5	Sociální skupiny	11
2.5.1	Klasifikace společenských skupin	11
3	Divácké násilí	14
3.1	Pojem diváckého násilí	14
3.2	Vymezení diváckého násilí a chuligánství	16
3.3	Příčiny diváckého násilí	19
3.4	Psychologické jevy sportovních diváků	20
3.5	Agresivita jako aspekt diváckého násilí	21
4	Fotbalové divácké násilí v ČR a zahraničí	23
5	Příklady diváckého násilí z minulosti	30
5.1	Divácké násilí v roce 1982	32
6	Zákon o podpoře sportu	34
7	Bezpečí na sportovních utkáních	36
8	Boj s diváckým násilím z pohledu MV	38
9	Trest zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce	41
10	Swot analýza diváckého násilí	43
11	Průzkum	45
12	Výsledky a zpracování dotazníkového šetření	47
13	Vyhodnocení výsledků dotazníkového průzkumu	58
14	Závěr	60
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	61

Úvod

Téma bakalářské práce bylo vybráno záměrně, neboť v posledních desetiletích se společnost zabývá a potýká s mnoha druhy chování, které nejsou určitě v souladu a v pořádku s dnešními sociálními, právními a v neposlední řadě morálními normami. Toto chování lze označit jako sociální patologii. Zmíněné chování představuje určitý typ deviace nebo úchylky a je v dnešní společnosti považováno za pohoršující, provokativní a v neposlední řadě i nebezpečné. Se sociální patologií úzce souvisí i pojem norma, kdy jejím porušením právě vznikají jevy, které řadíme do tohoto oboru, a kterými se sociální patologie zabývá. Vzhledem k tomuto je potřeba si podrobně rozebrat, co to vlastně je oné vybočení z normy a předepsaného chování ve společnosti. Těchto druhů chování je nepřeborné množství a proto se jimi bude tato bakalářská práce zabývat a následně je i zde definovat a poté analyzovat. Jedním z nejběžnějších vybočení z těchto norem chování ve společnosti je tzv. divácké násilí, kdy se s tímto jevem lze setkat v dnešní době na sportovištích, jak těch tuzemských, tak také zahraničních a to především v Evropě. Proto bude divácké násilí stěžejním problémem a bodem, který zde bude podrobně rozebrán a analyzován. Co se týká například fotbalového diváckého násilí nebo chceme-li násilí páchaného na stadionech, tak to se stalo v posledních desetiletích předmětem intenzivního mediálního, politického i akademického zájmu. Je to problematika například fotbalového chuligánství, případně i dalších negativních jevů spojených s fotbalem (rasismus, xenofobie, propojení s různými formami organizovaného zločinu apod.). Česká republika (dále jen ČR) v tomto směru není určitě výjimkou, přestože nebezpečnost fotbalového chuligánství je na našem území mnohem menší než v některých dalších zemích, na druhou stranu ji však rozhodně nemůžeme určitě podceňovat. Bohužel mnohdy však neznalost a nepochopení tohoto fenoménu determinuje náhled na něj.¹

Téma bakalářské práce bylo cíleně vybráno, neboť sociálně patologické jevy ve společnosti a poté i divácké násilí je potřeba podrobně definovat a rozebrat si i jednotlivé příčiny a předpoklady jejich vzniku, protože se s nimi v dnešní době lze setkat prakticky kdekoliv. Důležitá je v této oblasti i možnost prevence těchto nežádoucích jevů a to především v oblasti výše uvedeného diváckého násilí.

---

¹ MAREŠ, M., SUCHÁNEK, M. a SMOLÍK, J. *Fotbaloví chuligáni: evropská dimenze subkultury*. Vyd. 1. Brno: Centrum strategických studií, 2004. s. 5.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Záměrem a cílem bakalářské práce je zjistit, co to je vlastně vybočení z morálních hodnot chování a následně také analyzovat konkrétní příčiny vedoucí k tomuto nežádoucímu chování ve společnosti obecně a také konkrétně na určitých případech chování. Dále je hlavním cílem rozebrat tzv. divácké násilí, jeho historii, příčiny k němu vedoucí a navrhnout konkrétní vhodné možnosti a opatření subjektům zainteresovaných v této problematice k předcházení těmto negativním jevům. Jednou z důležitých kapitol bude porovnání vývoje diváckého násilí v ČR oproti zahraničí.

Teoretická část bakalářské práce bude zpracovávána na základě podrobného studia vybrané odborné literatury zabývající se sociálně patologickými jevy ve společnosti, vybočeními, normami chování, deviacemi a jejich následnými příčinami. Dále bude tato část sepsána na základě vyhodnocení a prostudování odborných knih, literatur od autorů zabývajících se problematikou diváckého násilí, historií a příčin vzniku, jak v ČR, tak také v zahraničí a to především v Evropě, která je kolébkou tzv. diváckého násilí na stadionech obecně.

Praktická část bude obsahovat psychologické aspekty jednotlivých případů, u kterých se vyskytlo divácké násilí jak v minulosti, tak i době nedávno minulé. Zde bude proveden rozbor těchto případů, co vlastně k tomuto vybočení z norem běžného chování ve společnosti vůbec vedlo. Dále bude použita metoda dotazníková, kdy s její pomocí bude přehledně prezentováno, jak je v současnosti řešeno divácké násilí v ČR a jak je vůbec vnímáno lidmi, kteří se s touto problematikou setkávají na stadionech při výkonu funkce nebo jsou zde v pozici nezávislého diváka, či zarytého fanouška. Tato metoda bude probíhat u osob setkávající se s touto problematikou, jako jsou funkcionáři fotbalových klubů, pořadatelé, trenéři, hráči a v neposlední řadě fanoušci, kterých se tento problém týká nejvíce, kdy u vzniku tohoto nemorálního jevu ve společnosti jsou právě oni sami.

V závěru bakalářské práce bude proveden souhrn dané problematiky a budou stanoveny a navrženy postupy, které budou mít za cíl předcházet diváckému násilí mezi fanoušky na stadionech, kdy tyto postupy by měly usnadnit práci subjektům zainteresovaných v této dané problematice.

2 Základní pojmy

Každé lidské společenství je založeno na určitém normativním řádu. Je to soubor formálních předpisů a neformálních očekávání vztahujících se na lidské chování. V každé společnosti rovněž existuje struktura institucí odrážejících tento normativní řád. Na relativním dodržování těchto formálních předpisů a neformálních očekávání je založena sama existence společnosti, udržení sociálního konsensu. V samotné existenci sociálních norem je vždy potenciálně i aktuálně obsažena možnost jejich nedodržování, případně porušování. Mnohdy paradoxně teprve tendence k porušování některých norem vede ostatní k uvědomění si významu jejich dodržování.²

Na nedodržování sociálních norem může mít vliv charakter či osobnost člověka. Slovo osobnost užije laik především v hodnotícím významu. Osobností, resp. „skutečnou osobností“, je jedinec nějak pozoruhodný, vynikající, především v pozitivním smyslu.³

2.1 Sociální deviace

Jako sociální deviaci lze označit porušení nebo podstatnou odchylku od některé sociální normy, nebo od skupiny sociálních norem, porušení formálních očekávání případně neformálních požadavků kladených na lidské chování v dané společnosti. Pojem sociální deviace je ze sociologie někdy z počátku 20. století, kdy slouží k označení chování u jednotlivce nebo skupiny, které určitým způsobem porušuje sociální normu. Uvedená odchylka od uváděné normy chování může být negativní (která se vyskytuje častěji), ale i pozitivní. Opak od deviantního chování je chování tzv. konformní. Vnímání deviací se může měnit v závislosti na daném kulturním prostředí, na sociálním prostoru a času. Vyhodnocení daného chování jako deviantního, je závislé na hodnotícím subjektu a na jeho užití společenských norem.

Pojem deviace je charakterizován vysokým stupněm obecnosti a abstraktnosti. Vezmeme-li úvahu pouze deviace u lidí, patří sem natolik různorodé stavy jako tělesné

---

² MUNKOVÁ, G. *Sociální deviace: (přehled sociologických teorií)*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2001. s. 9.

³ ŘÍČAN, P. *Psychologie osobnosti: obor v pohybu*. 6., rev. a dopl. vyd., V Grada Publishing 2. Praha: Grada, 2010. Psyché (Grada). s. 13.

nemoci, fyzické a smyslové defekty, duševní poruchy, sebevraždy, některé sexuální projevy, alkoholismus, drogová závislost, kriminalita a delikvence a mnohé jiné.⁴

2.2 Sociální norma

Sociální norma je termín, který je využíván v sociologii v širším významu než např. v právu. Máme zde na mysli ne pouze zákony, ale i náboženské a etické normy, normy vztahující se k určitým zvykům, obyčejům a rituálům ve společnosti. Od charakteru sociální normy, závažnosti jejího dodržování a míry jejího porušení se odvíjí systém sankcí, který společnost vůči „narušiteli“ normy (norem) uplatní.⁵

2.3 Sociální kontrola

Sociální kontrola je termín, kterým rozumíme všechny mechanismy formální i neformální povahy, kterými se společnost chrání proti svým narušitelům v zájmu udržení sociálního konsensu. Toto udržení sociálního konsensu prostřednictvím institucí sociální kontroly je nezbytnou podmínkou fungování společnosti jak v období její relativní stability, tak i v obdobích sociální změny. Neformální instituce sociální kontroly mohou představovat např. rodiče, sousedé.⁶

2.4 Sociální patologie

Sociální patologie je označení například pro druhy a jevy chování, které nejsou v dnešní společnosti určitě v souladu s morálními, sociálními a v neposlední řadě právními normami. Takovéto uváděné chování ukazuje určitý typ deviací nebo také úchylek. Ve společnosti je však považováno za pohoršující, nemorální, provokující, špatné a v některých případech i dokonce nebezpečné.

V sociologii se též užívá označení sociální deviace či sociální dezorganizace. Autorem pojmu je britský sociolog a filosof Herbert Spencer.⁷

---

⁴ HRČKA, M. *Sociální deviace*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství, 2001. s. 12.

⁵ MUNKOVÁ, G. *Sociální deviace: (přehled sociologických teorií)*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2001. s. 9.

⁶ MUNKOVÁ, G. *Sociální deviace: (přehled sociologických teorií)*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2001. s. 11.

⁷ *Dějiny sociologie*. [online]. 2016 [cit. 2016-01-13]. Dostupné na WWW: <<http://www.dejiny sociologie.cz/hebert-spencer/>>

2.5 Sociální skupiny

Co se týká diváckého násilí, tak to je tvořeno především ve skupinách a různých srocení obecnstva při sledování sportovní události a proto je potřeba si podrobněji definovat co vlastně je sociální skupina a její druhy.

Člověk není izolovanou bytostí, je v neustálém kontaktu s jinými lidmi a se skupinami lidí a jejich prostřednictvím je funkcionálně a intencionálně utvářen a měněn. Individuální osobnost sama většinou nepůsobí tak silně na své prostředí, jako toto působí sociálním tlakem na jedince. Názory člověka, jeho mínění, postoje, předsudky, ale i jeho nálady atd. jsou ovlivňovány především ve skupině, méně při působení masových sdělovacích prostředků (televize, rozhlasu, tisku).

Je zřejmé, že důležitou úlohu při utváření osobnosti vůbec mají vlivy sociálního prostředí. Každý člověk je do značné míry závislý na mikrostrukturách, na řadě menších prostředí, více či méně organizovaných a dynamických, ve kterých se právě pohybuje a kterým říkáme sociální (společenské) skupiny. Za skupinu se v sociální psychologii považují již dvě osoby, pokud mají určitý počet sounáležitostí. Např. manželé bez dětí už tvoří skupinu (tzv. manželskou dyádu). Každá skupina má svou charakteristickou skupinovou dynamiku, která tvoří univerzální skupinový fenomén.

Každý z nás je tedy na jedné straně konkrétní a jedinečnou osobností určité konstituce, rasy a určitého pohlaví, ale na druhé straně je také „vizitkou“ určitého sociálního prostředí, které ho dosud formovalo (tedy určité skupiny), a to rodiny, sousedství, vesnice, resp. města, školy, pracoviště, státu apod.⁸

2.5.1 Klasifikace společenských skupin

Společenská skupina je celek dvou nebo více osob, které jsou ve vzájemných, více či méně vymezených a soudržných, formálních nebo neformálních vztazích a interakcích. Má vlastní systém pojmů, hodnot, cílů a norem, regulujících chování jednotlivých členů. Příkladem skupiny je rodina, školní třída, zájmový kroužek, pracovní skupina, politická strana, národ atd.

---

⁸ KOHOUTEK, R., OCETKOVÁ, I. a ŠTĚPANÍK, J. *Základy sociální psychologie*. Brno: CERM, 1998. s. 41.

Každá skupina má své charakteristické sociálně psychologické klima či atmosféru.

Skupina, do které člověk již patří, se nazývá členská (vlastní) skupina. Opakem členské skupiny, kdy se člověk považuje za součást skupiny a užívá v souvislosti s ní výrazu MY, je tzv. nečlenská (cizí) skupina, kdy se člověk nepovažuje za součást skupiny, kdy necítí s příslušnou skupinou nic společného, užívá v souvislosti s ní výrazu ONI. Tyto skupiny jsou považovány za „horší“ a vlastní skupiny za „lepší“. Favorizování, nadřazování vlastní skupiny o odmítání cizích skupin je podle exkluzivity (otevřené, uzavřené) i podle způsobu pozbývání členství (zrušitelné či nezrušitelné z obou stran či jedné strany).

Menší skupiny (20-40 lidí) jsou v průměru soudržnější než velké skupiny. Průvodním jevem malé soudržnosti skupiny bývá absentérství, které je možno hodnotit jako projev nespokojenosti. Spokojenost bývá větší v malých skupinách.⁹

Rozdělení skupin podle vztahu ke společnosti:

a) Občasná volná sdružení

Představují skupiny vázané na určitý prostor. Nemají pevnější strukturu, chybí organizace, obvykle i vůdce. Lidé jsou zde silně vázáni na určitý prostor, kde se náhodně scházejí.

b) Party

Parta má již pevnou strukturu i organizaci. Normy zde bývají někdy značně přísné a za nedodržení norem následují tresty. V partě je osobnost člena podřízena obecnějším cílům a hodnotám, které na rozdíl od tlupy mají pozitivní obsah. Parta má tedy kladí vliv na osobnost člena. Vztah k práci je v partách většinou dobrý, kladný. V partách můžeme pozorovat i tzv. prosociální chování, které bere v úvahu situaci druhé osoby – její potřeby, zátěže, choroby atd., ale současně i její přání, očekávání, touhy, a přitom usiluje situaci druhé osobě ulehčit, její potřeby uspokojit, bolest utišit, její nouzi odstranit. Parta má relativně pevnou strukturu, organizaci i poměrně přísné normy.

---

⁹ KOHOUTEK, R., OCETKOVÁ, I. a ŠTĚPANÍK, J. *Základy sociální psychologie*. Brno: CERM, 1998. s. 41-42.

c) Kliky

V klikách (podskupinách) jednotlivé členy spojuje většinou záporný postoj k jiným lidem, usilují o výhody jedině pro členy své podskupiny a často se snaží aktivně škodit vedoucímu formální skupiny, k níž patří.

d) Tlupy

Tlupa (banda, závadová skupina) má mnohé styčné body s partou. Podstatně se však liší v zaměření činnosti. Tlupa má negativní, asociální polarizaci. Členy tlupy bývají většinou osoby se špatnou či nedostatečnou rodinnou výchovou. Členy tlupy spojuje hostilní chování: nepřátelské, agresivní, útočné, zaměřené na ublížení až zničení toho druhého. Tlupy soustavně překračují normy a zákony společnosti a ničí i soukromý majetek. Soudržnost v závadových skupinách je závislá na osobě vůdce. Za jeho nepřítomnosti směřuje tlupa k rozpadu.¹⁰

Dav je chápán jako úmyslné nebo náhodné seskupení osoby, které se v určitém okamžiku ocitají na určitých místech nebo se jim přibližují a které mají též předmět pozornosti. Dav nečítá žádné organizační normy, ale uplatňují se zde silné pudy nebo emoce nebrzděné nějakými ustálenými sociálními normami. Chování člověka v davu je do určité míry utvářeno mechanismy hromadného chování.¹¹

Každé sociální prostředí, každá kultura je charakterizována určitými potřebami, produkty materiálními (bydlení, oblékání, technika) a duchovními (literatura, vkus, umění, morálka) svých příslušníků. Rozdělení, rozvrstvení – stratifikaci obyvatelstva můžeme provést např. podle biologického hlediska (na muže, ženy, starší osoby, nemocné, defektní, podle územního hlediska (na domácí, zahraniční, venkovské, městské), podle reakcí v procesu nějaké činnosti (na rozhodné, nerozhodné, málomluvné, mnohomluvné, odborníky, laiky, důvěřivé, podezíravé) a podle povolání (učitele, dělníky, vojáky, umělce).¹²

---

¹⁰ KOHOUTEK, R., OCETKOVÁ, I. a ŠTĚPANÍK, J. *Základy sociální psychologie*. Brno: CERM, 1998. s. 44.

¹¹ SLEPIČKA, P., HOŠEK, V. a HÁTLOVÁ, B. *Psychologie sportu*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2006. s. 176.

¹² KOHOUTEK, R., OCETKOVÁ, I. a ŠTĚPANÍK, J. *Základy sociální psychologie*. Brno: CERM, 1998. s. 44-45.

3 Divácké násilí

Sportovní diváctví a diváctví jako takové má stejně bohatou a dlouhou tradici jako sport samotný. Hry a různé závodění, sportování byly orientovány i na diváky. Hry a závodění z řad veřejnosti byly brány především jako zdroj vzrušující zábavy pro velké množství přihlížejících diváků. V historii bylo diváctví neoddelitelnou součástí každé provozované sportovní činnosti ve formách her, turnajů, závodů a různých soutěží.¹³

S pojmem diváckého násilí se nejčastěji setkáváme v prostředí fotbalovém, čili na fotbalových stadionech a svatostáncích napříč všemi různými soutěžemi, od těch nejnižších, až po ty nejvyšší profesionální ligy. Druhým asi nejrozšířenějším místem, kde lze na vlastní oči a kůži zažít divácké násilí je prostředí hokejových stadionů a co se týká profesionalitu soutěže, tak platí to samé co u fotbalu. Proto se dále bude práce věnovat tomu nejrozšířenějšímu diváckému násilí, které je častým jevem na fotbalových stadionech.

Pachatelé diváckého násilí jsou často označováni z řad společnosti za extremisty. Co se týká pojmu extremismu, tak ten vychází z latinského termínu „extremus“, označujícího nejdále ležící pozici. Z hlediska uvažování a jednání člověka se jedná o nejzazší, krajní, přemrštěný a výstřední postoj. Takovéto vymezení extremismu je však příliš široké, neboť extremistou by mohl být za určitých podmínek každý z nás.¹⁴

3.1 Pojem diváckého násilí

Přibližně od šedesátých let dvacátého století se v souvislosti s fotbalem začaly množit nejrůznější excesy, při kterých se namísto hry a jejích výsledků dostávaly do popředí mediálního, společenského i politického zájmu takové negativní projevy některých návštěvníků fotbalových utkání, jako byly výtržnosti, vandalismus, rvačky a obdobné verbální i brachiální konflikty ústící v agresi mezi násilníky a rozhodčím, násilníky a hráči a násilnickými skupinami navzájem (ať již na stadionech či mimo ně). Rovněž vzrostl počet případů, kdy diváci přicházeli v důsledku vzájemných bitek a

¹³ SLEPIČKA, P. a PEKÁREK, J. *Sportovní diváctví: rozbor negativních jevů na stadionech: prevence proti diváckým výstřelkům*. 1. vyd. Ilustrace Jiří Koliš. Praha: Olympia, 1990. Spartakus (Olympia). s. 11.

¹⁴ DANICS, Š. *Extremismus*. Vyd. 1. Praha: Triton, 2003. Řešení krizových situací. s. 10.

potyček v hledištích stadionů o život. Postupně se v souvislosti s fotbalem zintenzivnily i projevy xenofobie, rasismu, antisemitismu a nacionálního šovinismu. Dění kolem fotbalu se dílčím způsobem prolno i s politickým extremismem. Velká část zmíněných aktivit byla realizována organizovanými skupinami, často i s určitou vnitřní hierarchií. Nový fenomén vyvolal zájem sociálních vědců nejrůznějších oborů, kteří se snažili dramatickou situaci na fotbalových stadionech i mimo ně popsat a vysvětlit. Jako první se touto zmiňovanou problematikou začali zabývat britští sociální psychologové a sociologové. Hlavní výzkumná a teoretická východiska fotbalového chuligánství se od konce šedesátých let dvacátého století vytvářela díky sociologickým, psychologickým a antropologickým výzkumům Iana Taylora, Johna Clarka, Stuarta Halla, Petera Marshema, Johna Williamse a jeho kolegů, Gary Armstronga, Richarda Giulianottiho a dalších.¹⁵ Příčinou diváckého násilí je příslušnost k určité subkultuře nebo subkultuře mládeže. Pojem subkultura je odrážením určité odlišnosti uvnitř kultur jedné společnosti například z hlediska věku nebo teritoria.¹⁶

Divácké násilí je označováno jako společenský fenomén, který znamená velkou měrou znepokojující formu narušování veřejného pořádku ve společnosti. V ČR není přesně formulován pojem diváckého násilí a není takto přesně definován konkrétním pojmem. Často je ve společnosti chápáno jako násilné nebo jinak nebezpečné chování diváků (fanoušků) v souvislosti se sportovním zápasem na stadionech jak v ČR, tak i v zahraničí. Zmíněné jednání se může stát jak na stadionu, tak i v jeho okolí, případně při přepravě a dalším cestování nebo přesunu fanoušků. Základním znamením, vymezujícím projevy diváckého násilí je jednání převážně vymezené skupiny osob, kdy hlavní sjednocující prvek je utvoření příslušností k určitému klubu či k národnímu týmu určité země.

Takovéto jednání je ve většině zaznamenaných případů naplánované a mívá opakovaný či manifestační charakter. S tímto zmíněným diváckým násilím jsou čím dál častěji spjaty i další formy možného protiprávního chování jako jsou mimo jiné například: rasistický projev, poškozování majetku nebo chování ohrožující ostatní osoby na stadionu, ale i mimo něj, včetně například hráčů nebo rozhodčích (rvačky, vrhání předmětů na hrací plochu, vstup na hrací plochu atd.) V ČR se případy

---

¹⁵ MAREŠ, M., SUCHÁNEK, M. a SMOLÍK, J. *Fotbaloví chuligáni: evropská dimenze subkultury*. Vyd. 1. Brno: Centrum strategických studií, 2004. s. 9-10.

¹⁶ KRAUS, B. *Základy sociální pedagogiky*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2008. s. 27.

takovéhoto diváckého násilí vyskytují nejvíc v souvislosti s pořádáním fotbalových zápasů u radikálních příznivců fotbalových klubů, tzv. hooligans. Ministerstvo vnitra (dále jen MV) a Policie České republiky (dále jen Policie ČR) se zabývá, společně s dalšími subjekty, jako jsou například Fotbalová asociace ČR a jednotlivé fotbalové kluby, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Svaz měst a obcí, touto zmíněnou problematikou, zejména vyhodnocením a nalezením co nejspokojivějšího řešení. Výsledkem tohoto výše uvedeného zájmu zmíněných organizací je postupná realizace kroků, které mají za cíl divácké násilí jako takové, v co nejvyšší míře doslova eliminovat.

MV a Policie ČR mají rovněž v rámci ČR odpovědnost za *mezinárodní* spolupráci, kdy tato také probíhá jednak na dlouhodobé bázi, které plynou ze závazků ČR v Radě Evropy a EU, a jednak ad hoc při zajišťování bezpečnosti na pořádaných mezinárodních utkáních.¹⁷

3.2 Vymezení diváckého násilí a chuligánství

Z anglického prostředí, v němž fotbalové chuligánství vzniklo, pochází vymezení některých základních pojmů, přejímaných i ve zbytku světa (často se tyto pojmy používají i v původním anglickém znění či jako anglicismy). Samotné slovo chuligán vzniklo v 19. století v Londýně, zřejmě podle neadaptivní irské imigrantské rodiny jménem Hooligan či Houlihan a pojem chuligánství se začal užívat pro kriminální anebo výtržnické chování. Proto se jevil vhodný i pro vymezení některých negativních (asociálních či antisociálních) jevů spojených s fotbalem. Důležité je odlišení fotbalových chuligánů od dalších osob, které sledují fotbalová utkání. V tomto kontextu je možné vymežit tři velké skupiny a to fotbalové diváky, fotbalové fanoušky a fotbalové chuligány (hooligans, rowdies).

Fotbalové chuligánství lze rozčlenit podle různých kritérií, např. podle způsobů chuligánského jednání, terčů chuligánských útoků, sociálních rolí chuligánů, politizace gangů apod. Pokud se zaměříme na způsoby chuligánského jednání, jsou na fotbalových stadionech nejčastějšími formami fotbalového chuligánství (kromě rasistických projevů)

---

¹⁷ *Kriminalita* článek. [online]. 2015 [cit. 2015-12-29]. Dostupné na WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/kriminalita-146433>>

- vniknutí na hrací plochu
- házení předmětů na hrací plochu (dýmovic, mincí atp.)
- házení předmětů na aktéry hry (rozhodčího, hráče)
- výtržnosti (potyčky s policií, pořadatelskou službou atp.)
- vandalismus (vytrhávání sedaček, jejich pálení, ničení příslušenství na fotbalovém stadionu atp.)
- konflikty s užitím verbálního i brachiálního násilí (vůči chuligánům, fanouškům a divákům soupeřova týmu, vůči hráčům vlastního/soupeřova mužstva, rozhodčímu, pořadatelské službě, policii, představitelům fotbalového klubu, managementu atp.)¹⁸

---

¹⁸ MAREŠ, M., SUCHÁNEK, M. a SMOLÍK, J. *Fotbaloví chuligáni: evropská dimenze subkultury*. Vyd. 1. Brno: Centrum strategických studií, 2004. s. 14-15.

Pro představu je potřeba uvést rozdíly na základě jednotlivých kritérií mezi diváky, fanoušky a chuligány.

Tabulka č. 1: Rozlišení fotbalových diváků, fanoušků a fotbalových chuliganů.¹⁹ Kritéria jsou zvolena na základě rozhovorů a provedených pozorování.

Kritérium	sportovní diváci	sportovní fanoušci	hooligans
Stabilita skupiny	nízká	vysoká	vysoká
Integrace skupiny	nízká	vysoká	vysoká
Koheze	nízká	střední	vysoká
Atraktivnost skupiny	nižší	vysoká	vysoká
Stálost skupiny	nízká	střední	vysoká
Autonomie skupiny	nízká	střední	vysoká
Velikost skupiny	velká	střední	malá
Míra intimity skupiny	nízká	střední	vysoká
Propustnost skupiny	vysoká	střední	nízká
Homogenita/heterogenita	heterogenní	homogenní	homogenní
Orientace skupiny	nízká	střední	vysoká
Hodnotová orientace	nízká	střední	vysoká
Míra uspokojení	nízká	střední	vysoká
Stupeň libosti	nízký	střední	vysoký
Míra kontroly	nízká	střední	vysoká
Násilné chování	nízké	nízké	vysoké
Projevy nacionalismu	nízké	vysoké	vysoké
Projevy xenofobie a rasismu	neexistence	výjimečně	časté
Stupeň ideologie skupiny	neexistence	neexistence	vysoký
Hodnocení zápasů	objektivní	subjektivní	subjektivní
Klubismus	nízký	vysoký	nízký

¹⁹ MAREŠ, M., SUCHÁNEK, M. a SMOLÍK, J. *Fotbaloví chuligáni: evropská dimenze subkultury*. Vyd. 1. Brno: Centrum strategických studií, 2004. s. 11.

3.3 Příčiny diváckého násilí

Při zjišťování konkrétních příčin diváckého násilí je potřeba mít na vědomí dvě úrovně. První z těchto zmiňovaných úrovní je úroveň psychologická a druhá úroveň je označována jako sociologická a sociálně-psychologická. Psychologické přístupy se soustřeďují zejména na osobnost a jedinečné sociální faktory, které na daného jedince působí. Například fotbalové chuligánství dle psychologického přístupu je vysvětlováno agresivními sklony osobnosti, temperamentem atp. Jako představitel této úrovně bývá označován britský psychiatr John Harrington, podle kterého by se fotbalovému chuligánství dalo předcházet přísnou segregací patologických násilníků od „bezproblémových“ fotbalových diváků. Psychologizující závěry však byly později víceméně odmítnuty, neboť mezi fotbalovými výtržníky bylo identifikováno množství lidí, kteří rozhodně nemohli být považováni za osoby sociálně nepřizpůsobivé a abnormálně temperamentní a násilnické. Orientace na individuální psychologické charakteristiky fotbalových diváků u Harringtona zastínila vnímání sociálních souvislostí jevu. Sociologické a sociálně-psychologické přístupy se soustřeďují na širší jevy a všímají si takových, jakými je kultura, sociální struktura a sociální prostředí, v kterém se chuligánské chování vyskytuje.

Většina výtržníků na fotbalových, hokejových a jiných stadionech se dopouští diváckého násilí z různých důvodů. Především je potřeba vzít v úvahu, že většina těchto uváděných výtržníků:

- 1) pochází z nižších sociálních vrstev společnosti
- 2) jsou nevzdělaní a mají špatné zaměstnání
- 3) vyhledávají vzrušující a nebezpečné situace
- 4) nevázaně ukazují svoji maskulinitu

Tyto uváděné koncepce popisovaly divácké násilí a především násilníky jako příslušníky nižších společenských vrstev. Po určitou dobu se jevily jako uspokojující, ale záhy se proti nim postavily argumenty a statistická fakta, jež opět připomínaly, že významný počet osob zainteresovaných do násilností nepocházel ze stereotypně vnímané working class, ale ze středních i vyšších tříd.²⁰

---

²⁰ MAREŠ, M., SUCHÁNEK, M. a SMOLÍK, J. *Fotbaloví chuligáni: evropská dimenze subkultury*. Vyd. 1. Brno: Centrum strategických studií, 2004. s. 20-21.

3.4 Psychologické jevy sportovních diváků

Primitivním sociálním chováním rozumíme chování zbavené zábrán. Je výrazem společného bezprostředního prožívání radostného, úzkostného či bojového psychického vzrušení, duševního napětí, nadšení, mocných smyslových dojmů apod., u členů početnějšího sociálního souboru. Rozvíjí se od emocionálního prožívání situace a jejího vývoje přes sdílení shodného psychického vyladění a vyvolávání vzájemné psychické odezvy, až k postupnému odbourávání zábrán a narůstání spontánních vnějších projevů tohoto vyladění v nejrůznějších činnostních aktivitách. Nejrozšířenějšími typy primitivního sociálního chování jsou právě psychologické jevy sportovních diváků:

Příznivci té či oné strany prožívají vzrušení úměrné „důležitosti“ určitého střetnutí a „nutnosti“ vítězství vlastního mužstva. Přízeň je rozdělena mezi soupeřící strany, a tím vzniká i protikladné hodnocení a obsah prožitků. Praxi tu ilustrují především příklady hromadného chování diváku tzv. kolektivních sportů. „Fanda“ je mimořádně citlivý na vše, co „ohrožuje“ vítězství vlastní strany. Soupeření na hřišti se nezřídka přenáší do soupeření publika. Za určitých okolností pak dochází k nesportovním, hrubě primitivním až agresivním projevům a následkům. Nejvýraznější je to ve sportech, v nichž je obsažen požadavek tvrdosti (např. hokej, tzv. americký fotbal, ale i fotbal, rohování) se známými vulgárními požadavky publika „bijte je“, „řežte je“, „zabij ho“ aj.

V souvislosti s diváckým násilím se objevuje i pojem panika. Ta je jevem hromadného chování, který je spjat se svéráznými účinky afektu strachu. Představuje reakci živelně usměrněnou k útěku z místa nebezpečí (skutečného i pomyslného). Chování lidí zachvácených panikou je příznačné svou neadekvátností k situaci, v níž se nalézají, a k jejím prvkům. Lidé tu neřeší situaci účelným systémem chování, ztrácejí schopnost autoregulace a úsudku, poznávací orientace v prostředí, jednájí vysoce frustrovaně. Jejich reakce jsou sice orientované k sebezáchově, ale ve skutečnosti často vedou k záhubě.²¹

---

²¹ ČÍRTKOVÁ, L. *Policejní psychologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. 2006. s. 158 - 159.

3.5 Agresivita jako aspekt diváckého násilí

Agresivita a výbuchy agresivity – tento typ hromadného chování je založen na zcela obdobných principech jako panického chování s tím rozdílem, že v jeho základě spočívá prožitek, afektu vzteku. K výbuchu agresivity může dojít:

- přímo z tzv. agresivního vyladění, příznačného specifickou citlivostí (vznětlivostí), sociální soubor tu před výbuchem agresivity připomíná sud s prachem, čekající na svoji jiskru. Policejní praxe registruje bezpočet těchto chování v podobě rvaček a výtržnictví, vzniklých na tomto základě. Psychologicky zde vzniká atmosféra smělosti a odhodlání bojovat až k padnutí či zničení odpůrce. Situačně jde o jakési svobodné pranice pro každého.
- Zprostředkovaně z úzkostného vyladění, sociální soubor tu přemění původně panickou reakci v agresivní vyladění a výbuch agresivity vůči zdroji ohrožení nebo vůči překážce (míněné v nejširším slova smyslu), která se staví do cesty útěku (tzv. útek dopředu).²²

Bohužel v souvislosti s diváckým násilím jsou často lidé, kteří se stanou nedobrovolně účastníky tohoto nemorálního chování vystaveni neočekávanému tlaku ze strany násilníků.

Pojem násilí tedy v českém trestním právu není legálním pojmem a jeho výklad podává trestněprávní doktrína „použití fyzické síly k překonání nebo zamezení kladeného nebo očekávaného odporu“, může být tedy dle této definice prostředkem nátlaku na poškozeného, resp. na jeho vůli. Násilím je totiž nepochybně také použití fyzické síly, i pokud není cílem překonání kladeného nebo očekávaného odporu, ale je-li násilí samo cílem jednání pachatele.²³

Agrese primitivní a krátkodobá se projevuje bouřlivým odreagováním afektu, přičemž chybí schopnost náležitě si ujasnit rozsah, cíl a motivační souvislosti vlastní agrese. Agrese však může být i promyšlená a dlouhodobá. Zdrojem agrese v člověku může být nejen pudové jednání, ale i racionálně promyšlené, plánované jednání proti

²² ČÍRTKOVÁ, L. *Policejní psychologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2006. s. 160.

²³ STAŇKOVÁ, L., ŠČERBA, F. a VICHLENDÁ, M. *Násilná kriminalita*. Praha: Leges, 2014. s. 15.

morálním zásadám. Takové jednání je pak složitěji motivované a nutno je posuzovat jinak než jednání pudové.²⁴

V souvislosti s diváckým násilím je potřeba si zmínit i termín masová hysterie. Jde o jev z kategorie hromadného chování, vznikající za podmínek podobajících se konfliktové situaci v oblasti individuálně psychické zátěže. Vzniká v okamžicích, kdy se sociální soubor ocitá ve vyhroceném konfliktu protikladných pohnutek cílového chování stejné naléhavosti, v situaci afektivně-impulzivního kolísání mezi několika možnými volbami stejně beznadějnými či nevedoucími k řešení vyhrocené konfliktní situace. Způsobilost (přípravenost) jednotlivých členů sociálního souboru je jednou ze skupin faktorů, určujících chování tohoto souboru v hromadné psychické zátěži. Na potenciální i aktuální způsobilosti většiny, či alespoň klíčových jedinců, zvládat svoji vlastní psychickou zátěž, do jisté míry záleží, k jakému chování bude sociální soubor směřovat. V žádném případě však pouze z poznané způsobilosti jednotlivých členů souboru pro zvládnutí individuální psychické zátěže nelze předvídat možné chování sociálního souboru jako celku.²⁵

---

²⁴ SPURNÝ, J. *Psychologie násilí: o psychologické podstatě násilí, jeho projevech a způsobech psychologické obrany proti němu*. 1. vyd. Praha: Eurounion, 1996. s 17.

²⁵ ČÍRTKOVÁ, L. *Policejní psychologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. 2006. s. 161.

4 Fotbalové divácké násilí v ČR a zahraničí

Je potřeba si podrobně rozebrat a zanalyzovat pro představu skupiny fanoušků, kteří páchají divácké násilí, jak na tuzemských stadionech, tak i v zahraničí. Nejprve je zde analyzována skupina fotbalových fanoušků v ČR a následně v zahraničí.

V ČR se nachází různé skupiny diváckých násilníků, ale i obyčejných fandů. Zde je uveden výčet jak těch běžných fanoušků, tak i tvrdšího jádra u nás. Uvedené popisy byly sepsány členy těchto jednotlivých skupin. Proto by měly být získaná data objektivní a aktuální.

Fanoušci fotbalového klubu Slavia Praha - Severní tribuna domácího stadionu v Edenu je v rozmezí 2500 - 4000 domácích aktivních fanoušků. Během domácích zápasů jsou používány doslova stovky vlajek na tyčích, představující nejrůznější choreografie. Do fandění se hodně připojují i další tribuny stadionu. Kotel domácích je organizován ze stupínek audio reprosoustavou a je důsledně organizován po celou dobu konání utkání. Počty fanoušků, cestujících na venkovní zápasy se v posledních sezónách velice zvedly. Na výjezdy po Čechách obvykle vyráží od 400 do 2000 slávistů. Na Moravu jsou avizované počty fanoušků slabší a pohybují se něco kolem 200 až 400 fandů, kdy jen pro příklad do Ostravy jede málokdy skupina čítající více než pouhých 100 osob. Jako dopravu volí tito fanoušci převážně vlak, osobní automobily nebo autobusy. Co se týká družby, tak od roku 2000 je zde družba s Polským týmem Górnikem Walbrzych, zde se ze začátku jednalo spíše o družbu chuligánskou. Mezi jednotlivé skupiny patří hlavně tradiční Youngsters, Red white supporters, Brigade 97. Co se týká Ultras skupin, těch je podstatně méně a jako za jednu z hlavních lze považovat skupinu Ultras Slavia, ve které fungují zejména hlavní postavy slávistické scény a také mladí Gang Of Slavia Ultras, kteří však s Ultras Slavia spolupracují velice málo a jsou jenom jejich součástí.

Fanoušci fotbalového klubu Sparta Praha – Po tehdejších represích ze strany samotného klubu a bojkotu ze strany Ultras Sparta sektor téměř neexistoval a nefungoval. Po vzniklé krizi se však sektor domácích fandů opět zformoval na horním ochozu nad původním sektorem. Na obyčejné zápasy chodí zhruba 200 – 500 fandů, na derby a vyhocenější zápasy zavítá přes 800 fanoušků. I přes menší počty je zde patrná

vyšší organizovanost, ale naopak i útlum v choreografiích, kdy horní sektor domácího stadionu není pro to zrovna ideální. Co se týká výjezdů spartánských fanoušků, tak ti nechybí na žádném ligovém zápase v ČR. Počet fanoušků závisí na atraktivitě zápasu a o jakého soupeře se jedná včetně možnosti dopravy na zápas. Ve výjezdech po Evropě to tak slavné už není. Družby spartánských fandů nejsou žádné, existuje zde pouze chuligánský smír s fandou Viktorie Žižkov. Tehdejší dobré vztahy s Nitrou a Košicemi, jsou dnes pouze přátelstvím mezi pár jednotlivci z obou klubů. Největší nepřátelství představuje jasně se Slavií, Baníkem, Bohemkou a Brnem. Vyhrocené zápasy se zahraničními týmy jsou s příznivci Slovanu Bratislava, Dynamo Záhřeb a Spartaku Moskva. Jednotlivé skupiny spartánských fandů jsou Rafani, Falanga, Prague boys, City boys atd. Existují zde i další skupiny, které však čítají o mnoho méně členů. Přes výskyt více skupin všichni společně vystupují jako kolektiv nazvaný Sparta Hooligans.

Fanoušci fotbalového klubu Viktoria Plzeň - Po rekonstrukci domácího stadionu se větší část fanoušků až na několik málo skupin usídlila na severní tribuně, kde se sdružuje v rozmezí cca 300 až 1000 aktivně fandících členů. Na výjezdech venkovních zápasů se objevují ve velice malých počtech. Ku příkladu na Moravu v pátek či pondělí třeba vycestuje pouhých 15 fandů. Po Čechách už je to lepší něco okolo 50 do 400. V současnou dobu neexistuje žádná oficiální družba fandů týmu Viktoria Plzeň. Členové Ultras, zejména ta mladší generace udržuje přátelství s mladými fanoušky Ultras týmu SSV Jahn Regensburg. Fanouškovská éra a podpora se po sportovních úspěších klubu dynamicky rozvíjí, tak jak tomu nebylo nikdy v minulosti. Momentálně se zde vyprofilovalo plno nových fanouškovských skupin, které se postupem času začleňují mezi skupiny již delší dobu fungující.

Fanoušci fotbalového klubu Baník Ostrava – domácí kotel čítá v současnou dobu v závislosti na atraktivitě zápasu okolo 600 do 1200 fandů. Jde zde ve větší části o tzv. chachary. Chuligáni a fanoušci Baníku postávají během zápasů nedaleko kotle, poblíž stánků. Co se týká venkovních zápasů, tak na těch se v posledních letech ukazují v podstatně větších počtech než jejich soupeři na Bazalech. Nejstarší družba a to od roku 1979 byla družba s fanoušky Unionu Cheb. Po zbankrotování chebského fotbalu se z fanoušků Chebu stali spíše fanoušci kotle Baníku Ostrava. Počátkem roku 1988 se udržovala družba se slovenským týmem Spartakem Trnava, která však byla dne 23.12.2006 ukončena. Hlavní fungující družbou dobře známou je určitě pakt s polskými GKS Katowice.

Fanoušci fotbalového klubu z Brna – Skupiny těchto fandů čítají počet od 200 až někdy přes 1000 v závislosti na atraktivitě zápasu. Výjezdy na venkovní zápasy jsou dle vlastních fandů mnohdy tragické. To se odvíjí samozřejmě od atraktivnosti soupeře, vzdálenosti, ale i aktuálnímu postavení v ligové tabulce. Jako největší propadák hodnotí fanoušci Brna své výjezdy na sever Čech do Jablonce, Teplic a Liberce či Příbrami. Největší výjezdy, co se týká počtu fanoušků, jsou samozřejmě do blízkého okolí, tedy do Olomouce, Slovácka a Zlína.

Fanoušci fotbalového klubu FK Teplice – Tito fandové se schází na každý domácí zápas v počtech čítající cca 100 až do 400 hlav. Záleží zde samozřejmě (jako je to i u ostatních uváděných klubů) na atraktivitě soupeře a samotného zápasu. Další stránkou je postavení klubu v aktuální ligové tabulce. Ve výjezdech za venkovními zápasy většinou jezdí tak do 10 fandů na moravské výjezdy a maximálně do 100 fandů na venkovní výjezdy v Čechách. Radikální fanoušci moc na výjezdy nejezdí, kdy to je okolo 10 až 30 lidí. Družby fanoušků Teplic nemají žádnou oficiální strukturu. Již nejsou ani členy tehdejší severočeské koalice. Dříve byly navázány kontakty s polským klubem MZKS Chrobry Glogow, kdy také proběhly vzájemné návštěvy, ale o družbě v pravém slova smyslu zde mluvit určitě nedá. Skupiny tvoří North Warriors, Division Nord a pak zápasy navštěvují ještě příznivci místní odnože skins, kteří nemají vůbec pojmenovanou svojí fanouškovskou základnu.²⁶

Zahraniční fanouškovská scéna a státy bývalé Jugoslávie – Z obecného hlediska lze říci, že známky diváckého násilí ve státech bývalé Jugoslávie sahají až někdy do 80. let minulého století. Většina zde působících chuligánských skupin, které páchají divácké násilí na stadionech je nacionalistického smýšlení, které souvisí s uspořádáním Jugoslávie v předválečných letech. Jedna z prvních organizovaných skupin vznikla okolo roku 1950. Sdružovala příznivce fotbalového klubu Hajduku Split a nesla název Torcida. Vystupování těchto členů se datuje již ve stejném roce a to 1950 během utkání s týmem Cervena Zvezda Bělehrad. Kvůli vlivu komunistických úřadů byla však rozpuštěna. V průběhu osmdesátých let 20. století došlo k určité eskalaci násilí. Nejvýznamnější byl vznik skupin Cervena Zvezda Bělehrad, Partizan Bělehrad, Dynamo Záhřeb a Hajduk Split. Bohužel i v evropských pohárech docházelo k páchání diváckého násilí, například smrt fanouška týmu Tottenhamu Hotspurs v utkání právě s

---

²⁶ Česká scéna hooligans. [online]. 2016 [cit. 2016-03-01]. Dostupné na WWW: <<http://hooligans.cz/counts/2012/1435-czech-scene>>

Hajdukem Split. Jedny z největších nepokojů však doprovázely utkání, kde se střetly ve vzájemných zápasech s chorvatskými a srbskými týmy. Takto vyhrocené zápasy z pohledu diváků a společnosti se postupně stávaly místem vyjádření doslova nacionalistických postojů. Většina z jejích členů se totiž aktivně účastnila válek na území bývalé Jugoslávie. V Srbsku byly nejvíce se násilně projevující skupiny příznivců Cervene Zvezdy a Partizanu Bělehrad. Násilnosti měly silně politický podtext. Jedním z důvodů byl fakt, že ve vedení fotbalového klubu Partizan, byli lidé spjati se stranou dnes již svrženého Slobodana Miloševiče. V evropských pohárech v těchto zemích dochází k projevům diváckého násilí dodnes.

Chorvatsko - Před rozpadem státu se skupiny páchající divácké násilí spojovaly proti srbským fanouškům. Časté bylo také pálení příslušných klubových vlajek. V dnešním Chorvatsku jsou jedni z neaktivnějších fanoušci Dynama Zagreb a Hajduku Split. Bohužel pravidlem jsou i incidenty páchané v evropských pohárech.

Slovensko - První skupiny se zde počaly utvářet někdy v polovině devadesátých let minulého století. Byly jimi například Bulldogs 95, Nitra Red Black Warriors při Spartaku Trnava, Belasí Fanatici a Tiežfanušikovi při Slovanu Bratislava a další. Dále zde docházelo k navazování vzniklých koalic zaměřených proti fanouškům Slovanu Bratislava, které se ale postupně rozpadaly. K pravidelným střetům dochází především při vzájemných zápasech klubů Slovanu Bratislava versus Spartaku Trnava, Trnava versus Nitra, Slovan versus Košice. Diváctví násilníci ze Slovenska také navazují spojení s fanoušky z ČR a Polska. Jeden z uváděných příkladů je koalice chuligánů klubů Slovanu Bratislava, kteří mají kontakty s brněnskými hools nebo spojení Trnava – Baník a Ostrava-Katowice. Během utkání slovenské fotbalové reprezentace však udržují slovenští chuligáni a nejagresivnější diváci smír a nedochází tak mezi nimi k nějakým střetům nebo konfliktům.

Polsko - Fenomén diváckého násilí je v Polsku docela rozšířen. Jsou zde organizované skupiny fotbalových chuligánů a násilníků, které nejsou záležitostí jen těch velkých klubů, ale tvoří se zde i u málo známých celků hrajících jedny z nižších soutěží. Je zde tak velká pravděpodobnost vzniku střetů a diváckých nepokojů. Polští fotbaloví chuligáni mají vypracovaná pravidla vlastního chování a podmínek. Do několika bodů je sesumíroval Roman Zielinsky, který je fanouškem klubu Slask Wroclav a autor knihy Pamietnik kibica. V poslední době se v Polsku uplatňuje princip dopředu stanovených soubojů a bitek pouze chuligánských skupin. Více je propagován

také zákaz užívání zbraní, které jsou ve vzájemných střetnutích polských fotbalových chuligánů a fandů poměrně rozšířeným fenoménem. Specifické je hodně rozšířené navazování přátelských družeb mezi skupinami chuligánů různých, často značně geograficky vzdálených měst. Během zápasů polské reprezentace není udržován vzájemný smír mezi jednotlivými chuligánskými skupinami, kdy touto anomálií vybočují při srovnání chování hooligans z jiných států.

Itálie – V Itálii má fanouškovství dlouholetou tradici. Někdy na začátku osmdesátých let byli italští fandové a chuligáni úzce spřaženi s hnutím tamních skinheads. Ale i zde jejich éře po čase odzvonilo. V současné době se představují při fotbalových zápasech italští „tifosi“ nebo radikálnější skupiny tzv. „ultras“. Pro ultras jsou typickým příkladem předem vymyšlené choreografické prvky. Prvky choreografie symbolizují jednotu a oddanost ultras skupin svým týmům. K atmosférám patří i zpívání příslušných chorálů, které často mají spojitost s historií klubu či samotné skupiny fanoušků. Italské radikální skupiny jsou více politizované. Během zápasů je naprosto běžné prezentování politických názorů. Politická orientace v této zemi a jednotlivých skupin by se dala označit jako extrémně pravicová. Jsou jimi např. ultras Lazio Řím. Působí zde i skupiny, které jsou doslova orientovány antifašisticky, antirasisticky, např. FC Empoli (gangy klubů Rangers a Desperados), nebo AC Perugii (skupiny Rudá armáda, Red Lair).

Německo – Divácké násilí se zde začalo projevovat v již v sedmdesátých letech a bylo běžným jevem i v osmdesátých a devadesátých letech. Na tehdejší území NDR žádné skupiny chuligánů nebo agresivních fanoušků neexistovaly. Změna ale přišla po roce 1989 v souvislosti se sjednocením Německa. Německá chuligánská scéna byla často srovnávána s extrémně pravicovými postoji či názory. U některých východoněmeckých klubů existují dokonce chuligánské skupiny označené HOONARA, což je zkratka slov HOOLigans NAMis RASist. Současné střety chuligánů mají svá definovaná pravidla. V SRN je divácké násilí ve spojitosti s fotbalovými zápasy bráno jako velmi vážný společenský problém. Proti skupinám diváckých násilníků je veden nekompromisní postup ze strany bezpečnostních složek a orgánů jednotlivých fotbalových klubů. Německé kluby ve velmi dobře spoluprací s tamní policií. To platí zejména při výměně informací o problémových fanoušcích nebo při zajišťování bezpečnosti na stanovených rizikových zápasech. U nejnebezpečnějších fotbalových násilníků provádí policie jejich důkladný monitoring. Fanoušci uvedení na seznamu takovýchto násilníků mají zákaz vstupu na německé fotbalové stadiony. Jedny

z hlavních chuligánských skupin jsou v Německu ty, které působí u týmů klubů Bayernu Mnichov, Bielefeldu, Hamburgu, Karlsruhe, St. Pauli a Schalke 04.

Skotsko – V této zemi je typické spojení fotbalu s náboženstvím způsobené historickými vývoji v zemi. Skotští katolíci a protestanti se po dlouhou řadu let sjednocovali s kluby, které reprezentovaly jejich bydliště a náboženskou víru. Charakteristickým prvkem skotského fanouška je velká konzumace alkoholu, která neodmyslitelně patří ve Skotsku k fotbalu vůbec. Jedny z prvních nepokojů propukly už v roce 1909 během finále mezi příznivci klubů z Glasgow Celticu proti týmu Rangers. V současné historii se na počátku osmdesátých let utvářela početná skupina fanoušků tzv. Tartan Army, která doprovázela skotský národní tým při jejich zápasech. Typické zde bylo požívání alkoholu spojené s bujarými oslavami, ale ne s prvky násilných projevů. Během reprezentačních střetnutí zde dochází ke sloučení chuligánských skupin, zejména při utkáních proti fotbalovému týmu Anglie.²⁷

Anglie – Samozřejmě nelze vynechat Anglii, neboť ta je kolébkou světového chuligánství. Na Ostrovech procházelo chuligánské dění rozmanitými zvraty a stavy. Období největšího vrcholu násilí na fotbalových stadionech je v současnou dobu dávno pryč, ale existují zde staré známé firmy, které jsou stále v dnešní době činné. Anglie je představována ostatním zemím jako vzor, který se po řadě opatření úspěšně vypořádal s diváckým fotbalovým násilím na stadionech. Právě u příkladu Anglie však lze spatřit první známky dezinformací ze strany tamních médií, neboť chuligánství, popřípadě divácké násilí má v Anglii hodně silnou tradici, že ani zdaleka z Britských ostrovů úplně nevymizelo. Je tak nasnadě se blíže podívat na dění v zemi, která stála u zrození prvopočátků fotbalu, ale také chuligánství. Začátek činností anglických diváckých násilníků je spojován s obnovou britského hospodářství a průmyslové výroby, která zde vznikala po druhé světové válce. Do výroby byla uváděna mechanizace a automatizace. Jejich proces bohužel vyvolal snížení volných pracovních míst pro zástupce tzv. dělnické třídy. S obnovou ekonomiky souvisela i zástavba nových obytných míst nejen na okrajích větších měst. Nová výstavba v East Endu, která měla nejprve zlepšit sociální situaci rodin žijících v těchto zchudlých městských čtvrtích, však odstartovala jiný proces, který s sebou přinesl do jisté míry negativní rysy, včetně nárůstů počtu mladých lidí bez jasného životního ukotvení a perspektivy. Z mládeží dělnických původů se poté

---

²⁷ *Hooligans fotbal*. [online]. 2016 [cit. 2016-02-26]. Dostupné na WWW: <<http://hooligans-fotbal.blogspot.cz/>>

rekrutovali zástupci několika druhů proudů a subkultur, které stály u vzniku fotbalového chuligánství a násilí. Zmiňovaná mládež byla vděčným spotřebitelem mladé módy a rokenrolového tance a hudby. Uváděné období je charakterizováno vznikem módních trendů, z nichž ty úplně nejznámější byli Teddy boys, kteří také stáli za první vlnou diváckých násilí na tamních stadionech. Počátkem 60. let nahradili Teddy boys tzv. Mods, kteří se také vyznačovali specifickými druhy elegantního oblečení, posloucháním hudby, návštěvami klubů a specifickou úpravou vlasů. Tyto skupiny lze považovat za jakési předchůdce anglických „hooligans“. Ještě postrádali jakoukoliv organizaci, kdy jejich hlavní náplní nebylo násilí na stadionech či mimo ně. Vrcholem pro anglické „hooligans“ byly až 80. léta. Docházelo ke zlepšování organizovanosti skupin a velmi častým jevem bylo páchání výtržností. Na vzestupu byla tehdy jedna z nejznámějších a nejnebezpečnějších násilnických skupin té doby a to – Chelsea Headhunters (Lovci lebek). Uváděná skupina byla spojována s pravicovým extremismem. Jedny z dalších násilnických skupin se sdružovaly okolo klubů z Birminghamu, to byly Zulu Warriors. Úplně první násilnická skupina v Anglii, kde spolu bojovali proti sobě na jedné straně běloši a černoši. Roku 2005 na sebe narazili fanoušci týmů Liverpoolu s Juventusem Turín ve čtvrtfinále fotbalové Ligy mistrů. Domácí kotel, tehdy vytáhl při zápase velikou choreografii s nápisem „amicizia“, což znamenalo v italském jazyce přátelství. Po tehdejší důkladném přezkoumání incidentu byli jako viníci označováni fanoušci Liverpoolu. Pro anglický fotbal to mělo za důsledek vyloučení ze všech evropských pohárových soutěží na dlouhých 5 let, pro tým Liverpoolu pak zákaz platil po dobu 10 let, který však byl později snížen na pouhých 6 let.²⁸ Tato skutečnost samozřejmě souvisela s tragickou událostí, která se odehrála roku 1985 na stadionu Heysel v Belgii při finále tehdejšího Poháru mistrů evropských zemí mezi Liverpoolem FC a Juventusem Turín, kdy zmiňovaná nešťastná událost bude dopodrobna popsána v následující kapitole.

---

²⁸ *Britská nemoc – díl první (Anglie)*. [online]. 2016 [cit. 2016-03-01]. Dostupné na WWW: < <http://www.supporters.cz/clanek/britska-nemoc-dil-prvni-anglie/3785.html> >

5 Příklady diváckého násilí z minulosti

V souvislosti se sociálně patologickými jevy ve společnosti a konkrétně s diváckým násilím je potřeba si i uvést příklad z minulosti, kde došlo k naplnění podstaty tohoto pojmu. Takovýmto případem, který splňuje požadované parametry je určitě fotbalová tragédie v Bruselu, která se odehrála roku 1985. Fotbal je překrásný sport, avšak stín na něj vrhli také nepříjemné události, které doslova zamrazí i otrlého člověka zvyklého na cokoliv. Právě takovýmto příkladem je finále poháru mistrů evropských zemí, které se odehrálo dne 29. května 1985. Hlavní aktéři byli fanoušci fotbalového týmu Liverpoolu a skandální nedostatky pořadatelů nejen na stadionu, ale i mimo něj. Tým fotbalového Juventus z Itálie i anglický Liverpool patřily v té době k absolutní špičce, co se týká evropského fotbalu vůbec. V den zápasu si jak fanoušci, novináři i ostatní slibovali velkolepé a nezapomenutelné finále. Ano, nezapomenutelné je dodnes, avšak v hlavní roli nebyl fotbal, ale bohužel životy nevinných lidí. Události na hřišti byly v tu chvíli jen vedlejší záležitostí. Fanoušci „The Reds“ (přezdívka fanoušků Liverpoolu) patřili v té době k nejobávanějším, nevyzpytatelným v celé Evropě a i mimo ni. Celou tragédii vyprovokovali právě oni, byli vyzbrojeni například řetězy, tyčemi, noži i střelnými zbraněmi. Během zápasu vlétli jako „nenasytná zvěř“ na italské tifosi (přezdívka fanoušků Juventus), po tomto vznikla panika s opravdu tragickými následky. V této věci nelze vrhat úplně všechn stín tragédie na fanoušky Liverpoolu. Bruselský stadion byl v době konání finále značně zchátralý a bylo před tímto kláním podáno několik protestů proti tomu, aby se tak obrovská akce, jakou bylo finále PVEZ, hrála právě na tomto staříčkém stadionu v Evropě. Davy fanoušků mohly během zápasu rozebírat kusy betonu, vybavení stadionu a házet je na zakročující policisty.

Bohužel na bídné úrovni byla taktéž organizace a pořadatelské obsazení a vybavení, na stadion si fanoušci propašovali ve velkém počtu střelné zbraně, nože a různé nebezpečné předměty, bez toho, aniž by je někdo důkladně a pořádně zkontroloval. Jenže to nebylo všechno a chyb bylo více, špatně zorganizovaným prodejem lístku počínaje (při prodeji lístků byli fanoušci THE REDS a Juventus na tribunách umístováni mnohdy vedle sebe, což lze hodnotit jako naprosto nelogické), kritickou nepřipraveností policistů konče. Bylo až skandální, jak ti, co měli finále na starosti, udělali při přípravě na takovouto událost obrovské množství chyb. Jak už bylo

zmíněno výše, tak Britové patřili k těm nejobávanějším fanouškům, avšak připravenost policistů vůči nim byla nulová. Přímo na stadionu bylo málo policistů, kteří při finále zasahovali, a tak neměli absolutně žádnou šanci početný rozlícený dav zkrotit. Fanoušci Liverpoolu přitom potyčky ve městě vyvolávali už od ranních hodin před výkopem zápasu. Hlavně alkohol spojený s vedrem, které v Belgii panovalo, udělalo z anglických fandů nepřičetné osobnosti. *"Než jsme jednoho mohli vyslechnout, museli jsme mu dát dávku tisících prostředků, která by uspala koně,"* řekl jeden z tehdy vyslychajících policistů. Byla hodina před začátkem očekávaného střetnutí. Na stadionu to už v ten moment pěkně vřelo. Fanoušci The Reds, hodně posilnění alkoholem a různými zbraněmi se vydali do sektoru Z za příznivci „Staré dámy“ (jak se přezdívalo týmu Juventus), ti však začali samozřejmě panikařit a dali se před nimi na ústup, zeď nevydržela neočekávaný nápor lidských těl a zborčila se. V jeho rozbořených troskách našlo smrt celkem 39 lidí, dalších 400 lidí bylo těžce, středně, nebo lehce zraněno. Kapitáni obou zúčastněných týmů sice byli přizváni pořadateli, aby do mikrofonů chování svých fandů na stadionu uklidnili, ale tato iniciativa vůbec nepomohla. Následně na pomoc přispěchala nedostatečně vybavená policie z okolí a lékařská služba, kdy díky ní se podařilo zachránit životy dalším desítkám fanoušků, avšak chaos na stadionu pokračoval i nadále. UEFA jako pořadající evropský fotbalový orgán, ale zcela nepochopitelně rozhodla utkání odehrát, a to i přesto, že drtivá většina samotných hráčů protestovala a na trávník se jim po tragédii už nechtělo. *„Seděli jsme v kabině úplně strnulí. Věděli jsme, že nějakí lidé zemřeli a že se něco děje, protože se někteří z nás byli podívat venku. Ale neznali jsme rozsah. Proto, když za námi přišel šéf policie a řekl, že máme jít hrát, nevěřili jsme vlastním uším,”* vzpomínala bývalá ikona Liverpoolu Mark Lawrenson. I když finále rozhodl Michel Platini z nařízené penalty, fanoušci v hledišti a další lidé na stadionu slavili pochopitelně minimálně. Po tomto incidentu byly všechny anglické kluby vyřazeny z evropských pohárů na dlouhých pět let a Liverpool musel čekat ještě o rok déle. UEFA také zavedla hodnocení stadionu, aby se už neopakovalo to, že se finále odehraje na zchátralém bruselském stadionu, jako tomu bylo v roce 1985. Při finále se podcenilo mnoho faktorů, kdyby se UEFA a všichni zodpovědní na finále připravili tak, jak měli, tragédie se nemusela vůbec uskutečnit. Bohužel, na slovo „kdyby“ se nehraje.²⁹

---

²⁹ *Fotbalové tragédie: Brusel 1985.* [online]. 2016 [cit. 2016-02-10]. Dostupné na WWW: <<http://www.eurofotbal.cz/clanky/fotbalove-tragedie-brusel-1985-31994/>>

5.1 Divácké násilí v roce 1982

Už je to skoro 34 let, co došlo k jedné z největších sportovních tragédií na fotbalových stadionech v historii vůbec. Bohužel se svět o celém průběhu události a jejím rozsahu dozvěděl až o mnoho let později. Do současné doby však nejsou známy všechny okolnosti, které se tehdy odehrály. Sovětský svaz v roce 1982 smrt téměř sedmi desítek lidí dokonale ututlal a přešel.

„Vstupenka do pekla“. Takovýto lístek měly v kapsách oběti tragédie, která se stala dne 20. října 1982 na moskevském Centrálním stadionu v Lužnikách.³⁰

Bylo dne 20. října 1982 a na tehdejším rozsáhlém moskevském Centrálním stadionu V.I. Lenina v Lužnikách se hrálo šestnáctifinále Poháru UEFA mezi místním Spartakem Moskva a – nizozemským týmem Haarlemmu. Utkání sice vyhráli domácí v poměru celkem 2:0, ale nebyla to výhra Spartaku Moskva, kvůli níž vešla uvedená událost do sportovní a fotbalové historie.

Za stavu 1:0 se už před koncem zápasu hrnuly doslova davy diváků k východům. Byla obrovská zima, větrno, začalo drobně sněžit, tvořilo se náledí a lidé se chtěli po skončení utkání dostat co nejdříve do metra a pak následně domů. Problém byl

³⁰ *Ututlaná tragédie: Před 33 lety zemřelo na ruském stadionu 66 lidí.* [online]. 2016 [cit. 2016-02-16]. Dostupné na WWW: <<http://www.sportrevue.cz/ututlana-tragedie-pred-33-lety-zemrelo-na-ruskem-stadionu-66-divaku>>

v tom, že organizátoři vtěsnali zhruba 15 000 fanoušků na tribunu označenou jako C, která byla narvaná k prasknutí a dalo se z ní horko těžko odejít jen jediným úzkým východem po namrzlých a kluzkých schodech. Tragédie mohla podle pozdějších výpovědí zúčastněných lidí a diváků začít dvěma způsoby. Jedna vypovídající verze mluví o dívce, která pod schody upadla, lidé se za ní se zastavili a chtěli jí pomoci, jenže davy za nimi je tlačily stále dopředu, až masa diváků prorazila zábradlí. Lidé následně začali padat z tribuny dolů na beton nebo skončili ušlapaní pod nohama tisícíhlavého zástupu rozvášněných diváků.

Podle nabízené druhé verze může za neštěstí branka fotbalisty Spartaku Moskva Sergeje Ševcova na stav 2:0 pro domácí, po níž se fanoušci odcházející ze stadionu otočili a chtěli zpátky do ochozů, ale smetl je dav lidí, kteří mířili v tu dobu opačným směrem. Výsledek tohoto neštěstí byl oficiálně 66 mrtvých, převážně mladých lidí, a více než šest desítek dalších zraněných diváků. Neoficiálně se dodnes hovoří o stovkách obětí, ale pravdu se dnes už bohužel nikde nedovíme a nedočteme. Sovětská média však tragédii dokonale zbagatelizovala. A to doslova uvedla „dne 20. října 1982 došlo po fotbalovém utkání na Centrálním stadionu V.I. Lenina k nehodě. Mezi fanoušky je několik obětí. Událost se v současné době stále vyšetřuje“.

Jak to ve skutečnosti tehdy bylo a pravdu o tom, co se vlastně stalo, se začaly objevovat až někdy po roce 1989. Do dnešní doby jde o největší tragédii v historii sovětského a následně ruského sportu vůbec.³¹ V dnešní době už jsou vybavení stadionů po světě a pořadatelská služba tak vyškolená, že by k podobné tragédii nemělo dojít. Tuto prognózu však nelze zcela vyloučit a předejít takovéto obdobné tragédii lze pouze za dodržení přísných bezpečnostních opatření na sportovních stadionech.

---

³¹ *Ututlaná tragédie: Před 33 lety zemřelo na ruském stadionu 66 lidí.* [online]. 2016 [cit. 2016-02-16]. Dostupné na WWW: <<http://www.sportrevue.cz/ututlana-tragedie-pred-33-lety-zemrelo-na-ruskem-stadionu-66-divaku>>

6 Zákon o podpoře sportu

Základní právní norma, která se postavením sportu ve společnosti a obecně činností subjektů při podpoře sportu zabývá, je zákon č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o podpoře sportu).³² Uváděná norma je jedním z hlavních pramenů a mechanismů, kdy tyto mají za cíl zlepšit spolupráci všech zainteresovaných subjektů v problematice zabývající se diváckým násilím. Po následné novelizaci, která proběhla během první poloviny roku 2010, kdy jsou odpovědnými osobami, jak vlastníkem sportovního zařízení nebo také provozovatelem, tedy osoba oprávněná od vlastníka využít sportovní zařízení a zázemí k uspořádání například sportovní události. Co se týká rozložení odpovědností, zákon nově stanoví, že povinnosti se nevztahují pouze na vlastníka, pokud ale tento převede své povinnosti, které souvisí s uspořádáním sportovního podniku na daného provozovatele.

Tento zmíněný zákon formuluje obecně povinnosti při uspořádání sportovních událostí a stanoví také sankce za jejich případné nedodržení. Základní povinností tohoto vlastníka nebo i provozovatele je přijmout další potřebná opatření k zajištění plného pořádku v průběhu sportovní události a zveřejnit návštěvní řád, ve kterém se rovněž uvedou pravidla pro vstup návštěvníků do celkového sportovního zařízení a stanovení pravidel chování návštěvníků a osob, které bezprostředně vykonávají pořadatelskou službu ve sportovním zařízení a zázemí. Jedny z dalších povinností je například dát podněty k přerušení nebo dokonce i ukončení probíhajícího sportovního podniku a také bez zbytečného odkladu požádat o spolupráci případně i Policii ČR, pokud je však bezpečnost osob nebo majetku ve sportovním zařízení doslova ohrožena a přes veškerá učiněná opatření nedojde k obnovení nastaveného klidného stavu.

Co se týká sankcí, jsou ve shora citovaném zákoně nejen přesně stanoveny výše daných pokut za porušení jednotlivých ustanovení, ale jsou zde také určité specifické způsoby postihu. Jeden z těchto uvedených postihů je pravomoc MV rozhodnout o tom, že daný konkrétní sportovní podnik nebo událost se uskuteční bez účasti návštěvníků (fanoušků) a to až po dobu jednoho roku. Dalším je oprávnění Policie ČR na úhradu vzniklých nákladů vynaložených na obnovení veřejného pořádku, jestliže bylo

---

³² ČESKO. Zákon č. 115 ze dne 28. února 2001 o podpoře sportu, ve znění pozdějších předpisů.

prokázáno, že daný vlastník nebo provozovatel neudělal vše potřebné ke zneškodnění protiprávního stavu.

Jak je zřejmé z ustanovení zákona o podpoře sportu, šlo by v případech uložení první ze zmiňovaných sankcí zejména o situaci, kdy by mohlo dojít k závažnému ohrožení například bezpečnosti osob nebo majetku a vlastník či provozovatel by danou situaci svými prostředky nezvládli a zároveň nepřivolali k zásahu Policie ČR nebo ji případně přivolali opožděně. Další důvod, kdy by se daná sankce mohla uplatnit je to, že vlastník nebo také provozovatel neučiní potřebná opatření k zajištění bezpečnosti osob nebo majetku na události. Těmito opatřeními se v rámci zmiňovaných fotbalových zápasů rozumí především dodržování určitých pravidel a interních norem Českomoravského fotbalového svazu. Příkladný návštěvní řád je zveřejněn na webových stránkách Českomoravského fotbalového svazu.³³

Zákon o podpoře sportu vychází z ustanovení o plnění příslušných povinností z principu proporcionality. Příslušné povinnosti v rámci shora citovaného zákona tak nemusí dopadnout na každého uváděného vlastníka nebo provozovatele ve stejné míře. Rozhodujícím kritériem je zde vyhodnocení míry závažnosti stanoveného nebo očekávaného ohrožení bezpečnosti osob a majetku v určitém sportovním zařízení.

Odlišné míře očekávaného ohrožení bezpečnosti bude muset z logiky věci odpovídat i odlišný rozsah daných opatření. Úplně odlišná bude však míra očekávaného ohrožení bezpečnosti při pořádání veřejně prospěšné sportovní události, než při konání zápasů třeba nejvyšší fotbalové ligy. Konkrétně hrozícím rizikům by měla tedy být přiměřená i míra stanovených opatření. Vyhodnocení rizikovosti a určení potřebných opatření má na starosti Policie ČR a subjekty zainteresované na pořádání dané konkrétní sportovní události. Těmito mohou být například fotbalový klub, provozovatel zařízení, vlastník zařízení, popřípadě i obec atd.³⁴

---

³³ ČESKO. Zákon č. 115 ze dne 28. února 2001 o podpoře sportu, ve znění pozdějších předpisů.

³⁴ ČESKO. Zpráva o situaci v oblasti diváckého násilí, dopadu koncepce v praxi a návrzích dalších opatření. Ministerstvo vnitra ČR, Odbor bezpečnostní politiky, Praha 2010.

7 Bezpečí na sportovních utkáních

Hlavním orgánem, jehož náplní práce je, se starat o bezpečnost diváků na sportovních stadionech je bezesporu pořadatelská služba a postavení členů pořadatelské služby. Stávající právní úprava vybavuje člena pořadatelské služby vzhledem k povaze sportovního podniku dostatečnými pravomocemi k udržení především pořádku a bezpečnosti na stadionu, pokud pomineme nejagresivnější případy organizovaného a plánovaného diváckého násilí, jehož monitorování a potírání zůstává i nadále jedním z hlavních úkolů Policie ČR. Hlavní oprávnění pořadatele vycházejí zpravidla z návštěvního řádu, který mimo jiné stanoví pravidla chování fanoušků a důsledky porušení těchto pravidel (typicky oprávnění pořadatele vyvést fanouška, který se dopustí...). Existují však i situace, na které návštěvní řád nepamatuje, situace, které vyvolávají u pořadatele obavu z následků razantního zákroku apod. Pro zvládnutí takových situací se musí použít pravidla obsažená v obecnějších normách.

Takovýmto obecným pravidlem, na které může pořadatel ve shora popsané situaci spoléhat, je jednak oprávnění každého omezit osobní svobodu osoby, která byla přistižena při trestném činu nebo bezprostředně poté, je-li to nezbytné k zjištění její totožnosti, zamezení jejího útěku nebo zajištění důkazů (§ 76 odst. 2 tr. řádu).³⁵ Takovou osobu je nutné buď neprodleně předat policejnímu orgánu, nebo mu alespoň její zajištění neprodleně oznámit. Pro potřeby zákroků pořadatelské služby je využití tohoto obecného oprávnění velmi výhodné, neboť na rozdíl od běžného občana, který se tváří tvář agresivnímu chování, na které není připraven, nedokáže rychle zorientovat a zpravidla takové oprávnění nevyužije, je správně sestavená pořadatelská služba natolik fyzicky i technicky disponovaná a poučená, aby takové oprávnění plně využila ve prospěch plnění svěřených úkolů. Přistihne-li tedy pořadatelská služba problémové diváky při činnosti, která splňuje znaky trestného činu (rvačka, poškozování cizí věci, výtržnictví apod.), je bez dalšího oprávněna omezit takové osoby na svobodě a předat je Policii ČR, aniž by se musela obávat toho, že překračuje pravomoci běžného pořadatele.³⁶

---

³⁵ ŠÁMAL, P. *Trestní řád: komentář*. 7., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013. Velké komentáře.

³⁶ ČESKO. *Bezpečí na sportovních utkáních. Manuál pro fotbalové kluby*. Ministerstvo vnitra ČR, Odbor bezpečnostní politiky, Praha 2008.

Pro představu je potřeba si uvést konkrétní povinnosti jednotlivé pořadatelské služby, která má organizaci bezpečnosti na sportovním stadionu na starost.

Povinnosti pořadatelské služby:

- vpouštění diváků a dohled nad nimi
- prohlídka stadionu před zápasem a po něm
- poskytnutí všech informací divákům ohledně organizace, infrastruktury a záchranných služeb
- provádění kontroly příchozích diváků
- zabránění vstupu veřejnosti do zakázaných prostor
- pomoc divákům při hladkém a snadném vstupu na stadion a při odchodu z něj
- poskytnutí všech relevantních informací týkajících se diváků, kteří mohou narušovat pořádek Policii ČR
- provádění všech nezbytných opatření a vyčerpání všech existujících oprávnění před zásahem Policie ČR
- předcházení všem situacím, které by mohly ohrozit veřejný pořádek aj.

Školení členů pořadatelské služby by mělo dále zahrnovat tyto teoretické a praktické oblasti: organizování a bezpečnostní postupy týkající se fotbalových zápasů, základní platná legislativa a nařízení včetně základních předpisů, komunikační techniky, pozorovací a identifikační techniky, postupy při vstupních kontrolách, přístup ke zvládnutí a předcházení konfliktům, první pomoc a požární ochrana, postupy pro evakuaci stadionů, spolupráce se záchrannými službami a s Policií ČR.³⁷

---

³⁷ ČESKO. Bezpečí na sportovních utkáních. Manuál pro fotbalové kluby. Ministerstvo vnitra ČR, Odbor bezpečnostní politiky, Praha 2008.

8 Boj s diváckým násilím z pohledu MV

V ČR jsou případy diváckého násilí nejvíce typické v souvislosti s konáním fotbalových utkání u radikálních příznivců fotbalových klubů a to tzv. „hooligans“. Základem nového řešení a přístupu je vládou přijatý koncepční materiál s názvem: Návrhy opatření k řešení problematiky diváckého násilí z července roku 2008 (usnesení č. 912 ze dne 23. července 2008). Uváděná koncepce boje proti diváckému násilí je založena na rovném přístupu, kde jsou jasně předem stanovena pravidla, odpovědnost a povinnosti. Hlavní podstatou je rovný přístup vůči všem, bez ohledu na to, jestli se jedná o sport, kdy to nemusí být pouze fotbal, nebo zda jde o jinou společenskou či kulturní akci. Jako při každé odlišné soukromé akci je primární odpovědnost a zabezpečení věcí ze strany jak pořadatele, tak i organizátora, který nemá mít žádné privilegované postavení vůči jiným pořadatelům podobných událostí.

Jako docela zásadní problém a nedostatek se v minulosti ukázalo, že v českém právním řádu zcela nepochybně nebyla norma, která by doslova sankcionovala pořadatele sportovních utkání za nepřijetí opatření k zachování pořádku na stadionech. Existoval zde pouze jakýsi disciplinární postih v rámci interní legislativy Českomoravského fotbalového svazu, (dále jen ČMFS). Někteří z pořadatelů sportovních utkání a akcí tak tuto činnost zanechávali zcela na pospas Policii ČR, sami zajišťovali pouze to nejmenší a nejnutnější minimum. Základem nové filozofie se proto stala potřeba větších odpovědností a zainteresovaností sportovních klubů, které by zcela určitě měly mít na vyřešení problémů souvisejících s diváckým násilím eminentní zájem. Uváděný model, kdy policie není přítomna přímo na stadionu a celé opatření je v režii pouze soukromého vlastníka a pořadatele akce, který má z pořádané akce také finanční profit, je v Evropě zcela běžný a na denním pořádku. Širší veřejnost, tím myšleno divácká veřejnost, si přítomnost policie na stadionech také do určité míry nepřeje. Důvodem může být negativní pocit z přítomnosti tzv. težkooděnců v ochozech nebo sektorech stadionů mezi fanoušky. V minulých letech již v ČR docházelo k pozvolnému a postupnému stahování uniformované policie ze stadionů a Policie ČR zasahovala pouze, pokud to vyžadovala bezpečnostní situace na daném místě. Právě tento přístup byl legislativně promítnut do zákona o podpoře sportu³⁸, který s účinností

---

³⁸ ČESKO. Zákon č. 115 ze dne 28. února 2001 o podpoře sportu, ve znění pozdějších předpisů.

od 1. ledna 2009 obecně formuluje a stanoví základní povinnosti při pořádání sportovních akcí, kdy stanoví sankce za jejich případné nedodržení (nejvýznamnější je určitě pravomoc MV rozhodnout o tom, zda konkrétní sportovní podnik či akce se uskuteční zcela bez přítomnosti návštěvníků a to až po dobu jednoho roku a oprávnění Policie ČR na úhradu vzniklých nákladů vynaložených na obnovu veřejného pořádku, pokud však bylo prokázáno, že vlastník neučinil vše potřebné k eliminaci protiprávního stavu).³⁹

Takto nově vzniklá úprava vychází z již zmíněného názoru, že největší zájem a tím pádem i odpovědnost za řešení v oblasti problému diváckého násilí mají mít kluby samotné. Ke zjednodušení přechodu na novou právní i koncepční úpravu byl MV vypracován manuál pro fotbalové kluby nazvaný: Bezpečí na sportovních utkáních, kdy jeho hlavním cílem je poskytnout fotbalovým klubům a pořadatelům přehled oprávnění a doporučení k efektivnějšímu předcházení nechtěným případům diváckého násilí na stadionech tak, aby každý ze zúčastněných fotbalových klubů mohl lépe dostávat svým závazkům, souvisejícím s pořádáním daných fotbalových utkání. Jeden z dalších kroků bylo zcela určitě nahrazení stávajícího organizačního ujednání Dohodou mezi Policejním prezidiem ČR a ČMFS, která má do určité míry reflektovat změněnou situaci v oblasti odpovědnosti za pořádek a bezpečnost při pořádaných fotbalových utkáních.

Z prvotních vyhodnocení nově zavedených opatření je patrné, že sportovní kluby konečně zásadně mění svůj přístup k plnění zákonných povinností, kde kladou především důraz na zvýšení svých bezpečnostních přístupů, standardů a lépe spolupracují s Policií ČR v aktivitách, které mají vzniku nežádoucích konfliktních situací úplně předcházet. Těmito aktivitami jsou například: účast na přípravě bezpečnostního opatření, společná koordinace činnosti dle stanovených místních ujednání, respektování policejních doporučení, zlepšování úrovně pořadatelských služeb, důkladnější kontrola před samotnými vstupy na stadiony, kdy to se týká vstupenek, alkoholu, pyrotechniky, prodeje vstupenek tzv. na jméno apod. Ze statistických údajů vyplývá, že z 225 zápasů 1. fotbalové ligy, které byly odehrány za dobu účinnosti nové právní úpravy a to do stanoveného termínu tedy do začátku roku 2010, kdy z tohoto uváděného počtu bylo cca 50 zápasů označeno za rizikové, byly výraznější excesy na stadionech zaznamenány pouze v 9 případech (z čehož dva se

---

³⁹ ČESKO. Činnost Ministerstva vnitra v boji s diváckým násilím. Ministerstvo vnitra ČR, Odbor bezpečnostní politiky, Mgr. Lubomír Janků, Praha 2010.

odehrály již v prvním jarním kole po účinnosti nové právní úpravy). Do jisté míry tedy lze konstatovat, že pouze v přibližně 4 % zápasů došlo k nějakému nežádoucímu incidentu. Policie ČR také uplatňuje nový přístup k řešení problémů v souvislosti s diváckým násilím. Tento přístup se především opírá o zásadu tzv. „low profile policing“ (neprovokující monitoring, znamená vystupování policie na veřejnosti v dostatečném počtu a v takové výstroji, aby její přítomnost nevzbuzovala negativní emoce a nedeklarovala připravenost očekávání střetu. Oproti tomu tzv. „hard profile“ znamená typické nasazování pořádkových jednotek Policie ČR vybavenými helmami, kuklami a těžkou výstrojí. Dále systém 3D - dialog, deescalace a důrazný zákrok uváděný jako „determination“.

V tomto systému je zahrnuta trojice postupných kroků: dialog má za úkol vést převážně pořadatelská služba, nebo případně zúčastněný policejní anti-konfliktní tým, které se také snaží na místě situaci uklidnit (deescalace) a pokud nevede ani toto k úspěchu, přichází na řadu důrazný zákrok za účasti těžkooděnců. Po nastaveních právního a koncepčního rámce se uváděná činnost MV zaměřuje na stanovení a řešení dalších vzniklých praktických problémů. Odbor bezpečnostní politiky tak ve spolupráci s Policejním prezidiem a Českými drahami zpracoval v polovině roku 2009 analýzu zabývající se právě problematikou dopravy fanoušků na fotbalové zápasy. Výsledkem vzniklé analýzy je potvrzení nutnosti zachování policejního doprovodu při dopravě a přepravě fanoušků, ale také vylepšení komunikace všech zakročujících složek zajišťujících tuto přepravu a vzájemné informovanosti o plánovaných krocích. Tím může být například: vyloučení z přepravy, ochrana revizorů apod. Zároveň musí připravovat komplexní vyhodnocení dosažených opatření a vymezení nových úkolů, které mají řešení problematiky diváckého násilí dále prohlubovat a zlepšovat. MV také průběžně začleňuje usnesení, směrnice, doporučení a rozhodnutí stanovené Radou Evropy a Radou Evropské unie, vztahující se k problematikám diváckého násilí. Zástupci odboru bezpečnostní politiky MV ČR se podílejí na činnosti Stálého výboru Evropské úmluvy k diváckému násilí a nechtěnému (nežádoucímu) chování při sportovních utkáních, zvláště při fotbalových zápasech, který je zřízen při Radě Evropy.⁴⁰

---

⁴⁰ ČESKO. Činnost Ministerstva vnitra v boji s diváckým násilím. Ministerstvo vnitra ČR, Odbor bezpečnostní politiky, Mgr. Lubomír Janků, Praha 2010.

9 Trest zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce

Co se týká násilí na stadionech a popřípadě různých sportovištích, tak je tu potřeba mít i adekvátní trest vůči divákům, kteří se opakovaně dopouští tohoto protiprávního chování. V boji s uváděným diváckým násilím a konkrétními násilníky je do jisté míry alternativní trest v podobě zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce, který je součástí Zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen tr. zákoník)⁴¹, který nabyl účinnosti dnem 1. ledna 2010. Hlavním cílem tohoto alternativního trestu je soudem stanovený zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce a to až na dobu deseti let. Takto pravomocně odsouzenému násilníkovi se po dobu výkonu uděleného trestu zakazuje příslušným soudem účast na předem stanovených sportovních, kulturních a jiných společenských akcích. Dále se mu takto ukládá povinnost dostavovat se podle pokynů přiděleného probačního úředníka v době bezprostředně související s konáním zakázané akce na příslušný a určený útvar Policie ČR.

To hlavní meritum věci je, že se takto uložený trest vztahuje na jednání uváděného diváckého násilníka v přímé souvislosti se sportovní akcí, nemusí tedy jít jen bezprostředně o chování daného jedince na stadionu. K tomuto může dojít například při pochodu na stadion. Pakliže tato odsouzená osoba i přes zákaz navštíví událost nebo se zúčastní pochodu, na který se vztahuje soudem stanovený trest zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce, nebo bez důležitého důvodu nebo překážky nedodrží takto uloženou povinnost dostavovat se podle pokynů přiděleného probačního úředníka v den konání sportovní akce k stanovenému útvaru Policie ČR, vystavuje se takto nebezpečí trestního stíhání za trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání dle ustanovení § 337 odst. 1 písm. e) tr. zákoník s horní hranicí trestní sazby až na tři léta.⁴²

Z počátku chtělo MV ponechat kontrolu nad tímto dodržováním soudem vysloveného zákazu plně v kompetenci orgánu Probační a mediační služby (dále jen

---

⁴¹⁻⁴² ŠÁMAL, P. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Velké komentáře.

PMS). Pracovníci uváděného orgánu měli nad odsouzenými pachateli vykonávat po stanovené období dohled. Jako nerealizovatelné se doslova ukázalo využívání prostor PMS v době konání a uspořádání sportovních akcí neboť v drtivé většině se sportovní akce konají o víkendech. Většina sídel probačních pracovníků je umístěna v budovách soudů, ve kterých neslouží přes víkendy a svátky justiční stráž a toto opatření by si vyžádalo vynaložení nemalých finančních prostředků. Výsledek tohoto nezdaru bylo přijetí určitého kompromisního řešení, které bylo spatřováno ve spolupráci Policie ČR a PMS při provádění konkrétní kontroly. Role Policie ČR se však omezuje na vyslovení souhlasu probačního úředníka s jeho konkrétním probačním plánem. V tomto plánu jsou blíže vymezeny podmínky výkonu trestu. U policie jsou specialisté na divácké násilí, kteří mohou poskytnout svá stanoviska k rozhodnutí, že se odsouzený má dostavovat v určenou dobu k příslušnému útvaru Policie ČR. Tento útvar Policie ČR eviduje údaje o tom, zda se odsouzený na základě pravomocného rozsudku soudu podle tohoto plánu dostavil v určeném čase. Nepřijde-li odsouzený ve stanovený čas k příslušnému útvaru Policie ČR, kde bydlí a který mu byl probačním úředníkem stanoven, tento útvar o této skutečnosti musí informovat probačního a mediačního úředníka, který je k tomuto případu konkrétně přidělen. Vyvození důsledků z takto neplněného probačního plánu, nedodržování podmínek uloženého trestu apod., je už úkolem PMS. Zaměstnanci tohoto orgánu mohou během výkonu trestu s odsouzeným dále různě pracovat a komunikovat, zvláště mohou odsouzenému uložit také povinnost vykonávat určené programy sociálního výcviku, nebo psychologického poradenství, které by jej měly od dalšího páčání protiprávního jednání odradit. Základním kamenem přenesení a vykonání trestu na problematiku diváckého násilí je důsledná aplikace trestu a možnost efektivní kontroly jeho výkonu. Pro toto bylo vytvořeno seskupení MV, PMS a Policie ČR, kdy během druhé poloviny roku 2009 bylo spolupracováno na vytváření metodiky k výkonu trestu zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce. Výsledek této součinnosti bylo vytvoření metodického standardu PMS pro postup jejich úředníků a asistentů v případech zajištění výkonu trestu, který počítá se spoluprací probačních úředníků a asistentů jak s policejními specialisty na řešení kriminality v oblasti diváckého násilí, tak i s pracovníky služby pořádkové policie.⁴³

---

⁴³ ČESKO. Zpráva o situaci v oblasti diváckého násilí, dopadu koncepce v praxi a návrzích dalších opatření. Ministerstvo vnitra ČR, Odbor bezpečnostní politiky, Praha 2010.

10 Swot analýza diváckého násilí

K diváckému násilí byla dále zpracována swot analýza silných stránek, slabých stránek, příležitostí a hrozeb. Z této vytvořené analýzy a následného grafu procentuálních výsledků je patrné, že největší procento podílu v této swot analýze má kategorie stanovených silných stránek. I z těchto výsledků lze usoudit, že v současnou dobu v ČR existuje několik orgánů, které mají na starost boj s diváckým násilím jako takovým a také různé dohody a spolupráce. Boj s diváckým násilím a jeho případná prevence jako nežádoucího společenského jevu je určitě na pořadu dne a jsou činěna opatření k jeho minimalizování.

Silné stránky (vnitřní prostředí)

- Spolupráce Policie ČR s fotbalovými kluby
- Existence manuálu pro fotbalové kluby
- Stálý výbor Evropské úmluvy k diváckému násilí
- Orgán bezpečnostní politiky MV
- Trest v podobě zákazu vstupu na sportovní a jiné akce...

Slabé stránky (vnitřní prostředí)

- Složitá objasnění v oblasti diváckého násilí
- Malé procento objasnění výtržníků
- Pomůcky a prostředky k analýze diváckého násilí
- Slabá spolupráce mezi sportovními kluby v této oblasti

Příležitosti (vnější prostředí)

- Zlepšení kamerových systémů a zabezpečení stadionů
- Důkladnější pořadatelská služba v oblasti kontroly

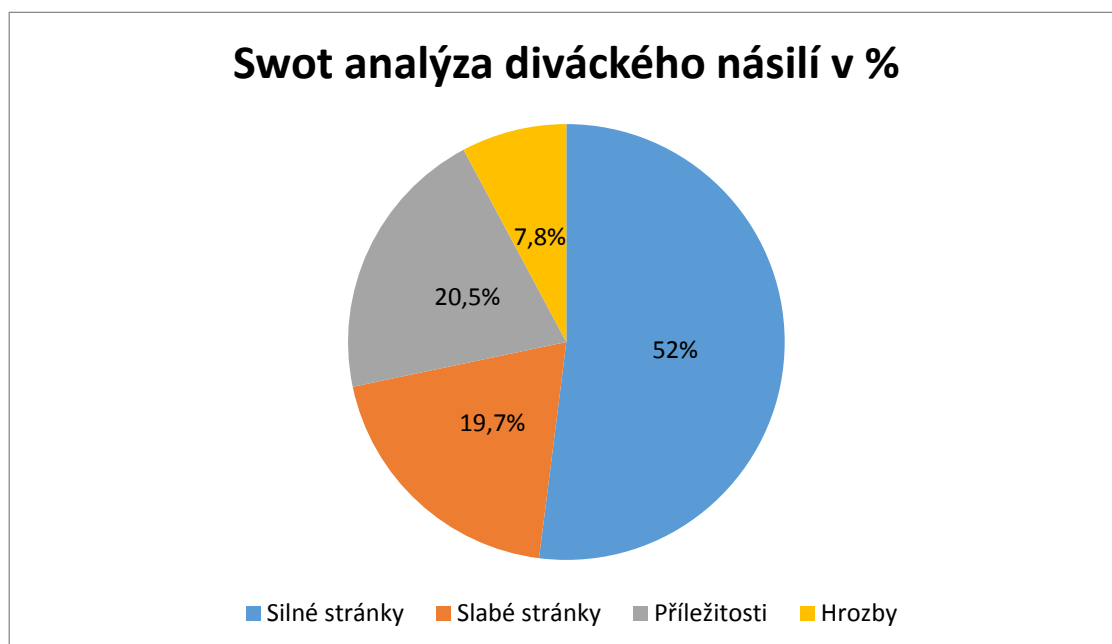
- Přísnější tresty v oblasti diváckého násilí
- Lepší monitoring v této oblasti

Hrozby (vnější prostředí)

- Neustálý vývoj a hrozba diváckého násilí na stadionech
- Změna způsobů páčání diváckého násilí na stadionech
- Zvýšený růst diváckého násilí
- Nezvládnutí hladkého průběhu utkání ze stran pořadatelských služeb a nutná přítomnost Policie ČR na utkání

Swot analýza diváckého násilí⁴⁴

Graf 1 znázorňuje procentuální poměr silných stránek, slabých stránek, příležitostí a hrozeb na základě vlastního prováděného výzkumu.

⁴⁴ Swot analýza diváckého násilí. Vlastní grafické znázornění prováděného výzkumu v oblasti diváckého násilí.

11 Průzkum

Cílem uváděné praktické části je zjistit, jak je v ČR vnímána problematika diváckého násilí z řad veřejnosti. Jak jsou diváci seznámeni s bezpečnostními opatřeními na sportovních stadionech, včetně činností pořadatelské služby a v některých případech nutnou asistencí ze strany Policie ČR.

Pro dosažení těchto cílů jsem stanovil následující hypotézy:

Hypotéza č. 1: Předpokládám, že zhruba polovina respondentů, která navštívila například utkání nejvyšší fotbalové ligy, se do určité míry setkala s diváckým násilím.

Hypotéza č. 2: Předpokládám, že zhruba polovina dotazovaných je spokojena se současnou bezpečnostní situací na sportovních stadionech v ČR.

Hypotéza č. 3: Většina respondentů bude toho názoru, že není na sportovních utkáních dostatečná pořadatelská služba.

Hypotéza č. 4: Zhruba polovina dotazovaných si myslí, že divácké násilí v ČR stagnuje a je na konstantní úrovni.

Hypotéza č. 5: Domnívám se, že třetina respondentů bude toho názoru, že je v ČR adekvátní trest za spáchání opakovaného diváckého násilí.

V bakalářské práci byl pro vyhodnocení uváděné praktické části sestaven a použit průzkum, který byl proveden dotazníkovým šetřením.

Tento dotazník byl sestaven a prezentován, jak části respondentů pohybujících se ve sportovním, potažmo fotbalovém prostředí, tak i běžným občanům a fanouškům. Dotazník obsahuje celkem 12 otázek, kdy 11 z nich je uzavřených a pouze jedna otevřená. Jednotlivé otázky v dotazníku byly sestaveny tak, aby byly srozumitelné, jasně definované a bez odborných názvů či termínů.

Z důvodu větší přesnosti dosažených výsledků probíhal dotazníkový průzkum zhruba z poloviny osobně, s možností respondentům případně upřesnit konkrétní význam dané otázky.

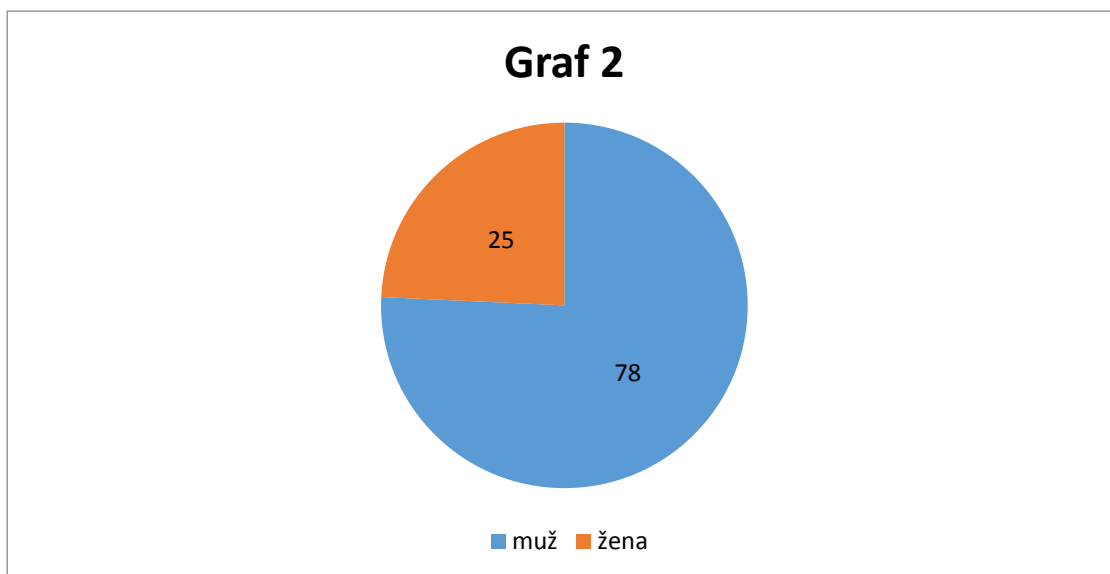
U otázky číslo 6 – o který sport se nejvíce respondenti zajímají, byl jako jedna z možností zvolen florbal, neboť zažívá v ČR v současnou dobu mezi ostatními sporty obrovský boom. Celkový počet dotazovaných respondentů je 103. Dotazníkového šetření se například účastnili samotní hráči, pořadatelé a funkcionáři fotbalového klubu TJ Český lev Kolečovice (jak A-týmu, tak i B-týmu). Dále byly respondenty, jak pravidelní diváci navštěvující každý týden fotbalové dění v místě jejich bydliště, tak i náhodní diváci.

Na základě vyhodnocení dotazníkového šetření a průzkumu je dále odpovídáno na předem definované hypotézy.

12 Výsledky a zpracování dotazníkového šetření

Graf 2

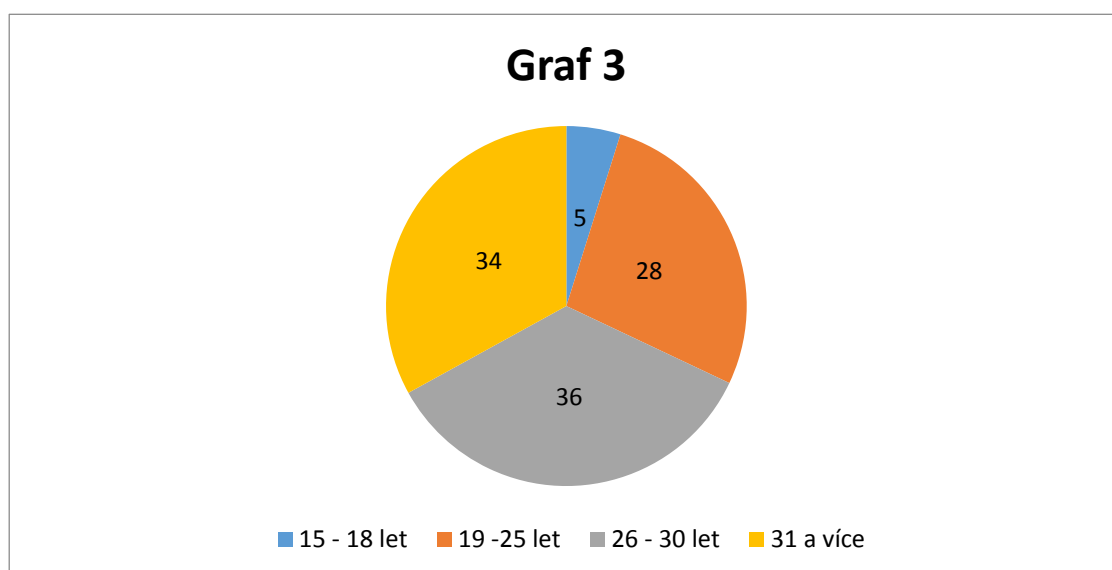
Otázka č. 1 - Vaše pohlaví?

Z grafu vyplývá, že většina dotazovaných respondentů byli z celkového počtu muži, což bylo cíleně vzhledem ke zkoumanému tématu.

Graf 3

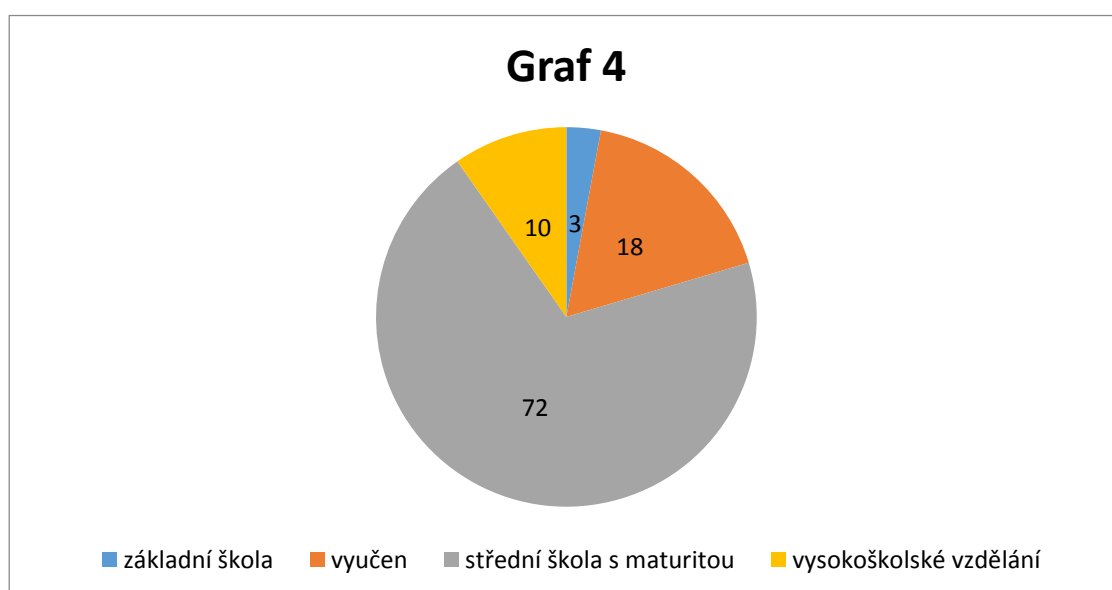
Otázka č. 2 - Do jaké věkové skupiny patříte?

Největší část respondentů byla ve věkovém rozmezí 26 – 30 let z daného počtu.

Graf 4

Otázka č. 3 - Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

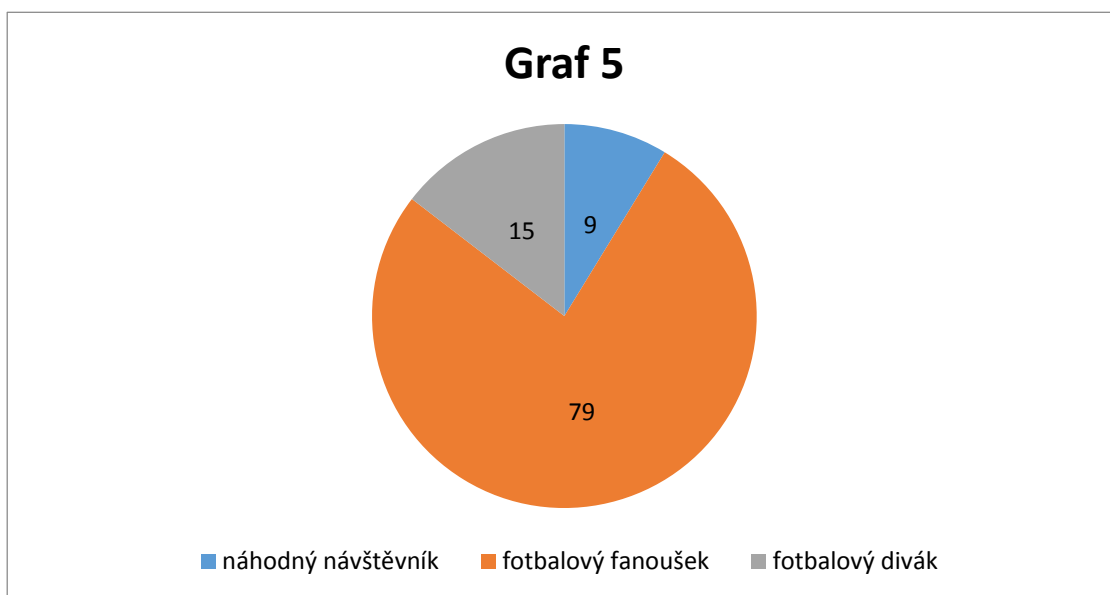

Celkem 72 ze 103 respondentů uvedlo jako nejvyšší dosažené vzdělání středoškolské s maturitou.

Graf 5

Otázka č. 4 - Do jaké skupiny by jste se zařadili?

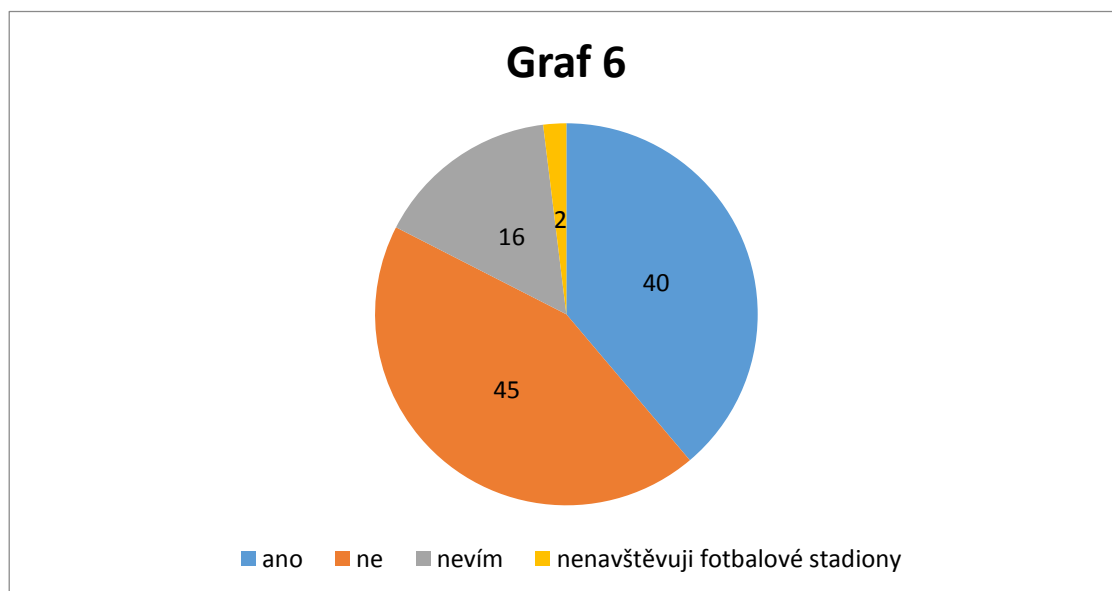

Většina respondentů řadí sama sebe do kategorie fotbalového fanouška.

Graf 6

Vyhodnocení hypotézy č. 2 - Předpokládám, že zhruba polovina dotazovaných je spokojena se současnou bezpečnostní situací na sportovních stadionech v ČR

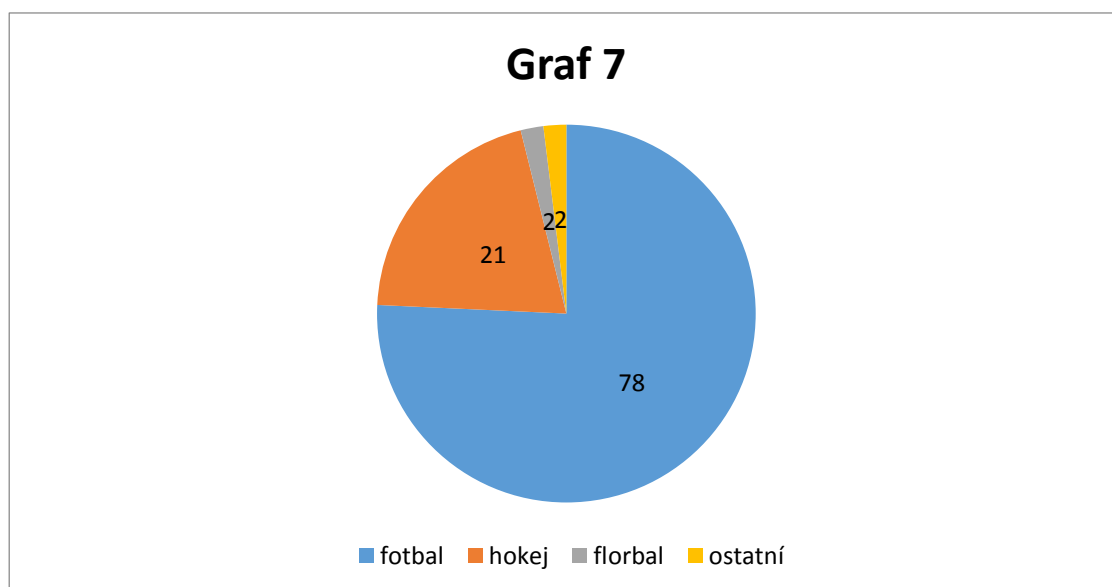
Otázka č. 5 - Cítíte se bezpečně na fotbalových stadionech v ČR?

Skoro polovina dotazovaných uvedla, že se necítí bezpečně na fotbalových stadionech v ČR v souvislosti s diváckým násilím.

Graf 7

Otázka č. 6 - Který sport Vás nejvíce zajímá?

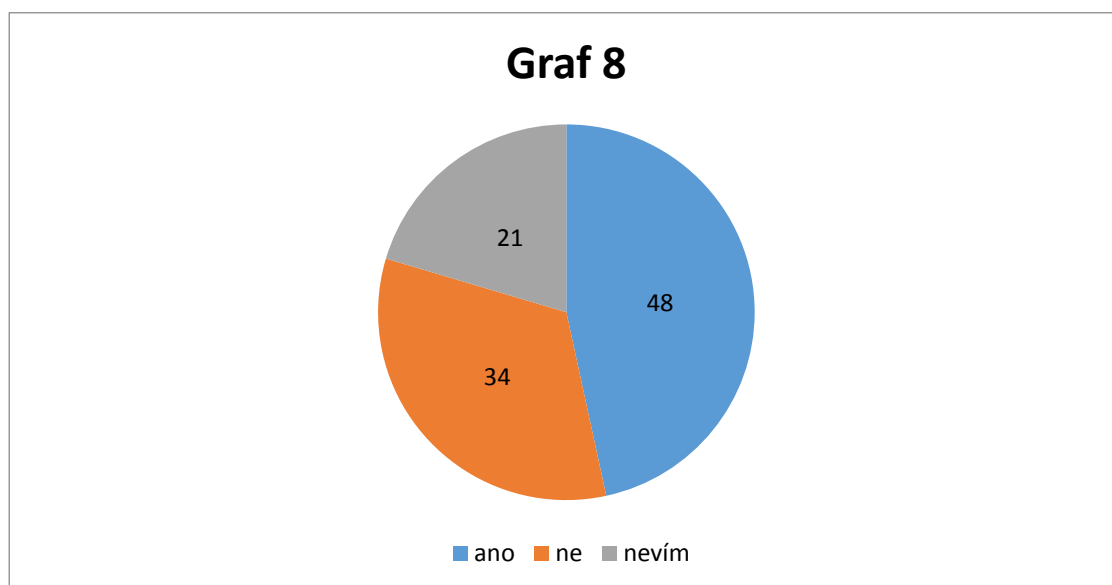

Největší zájem u respondentů byl jako sport zvolen převážně fotbal, následovaný hokejem a poté ostatními sporty.

Graf 8

Vyhodnocení hypotézy č. 1 - Předpokládám, že zhruba polovina respondentů, která navštívila například utkání nejvyšší fotbalové ligy, se do určité míry setkala s diváckým násilím.

Otázka č. 7 - Setkali jste se osobně s diváckým násilím na stadionu?

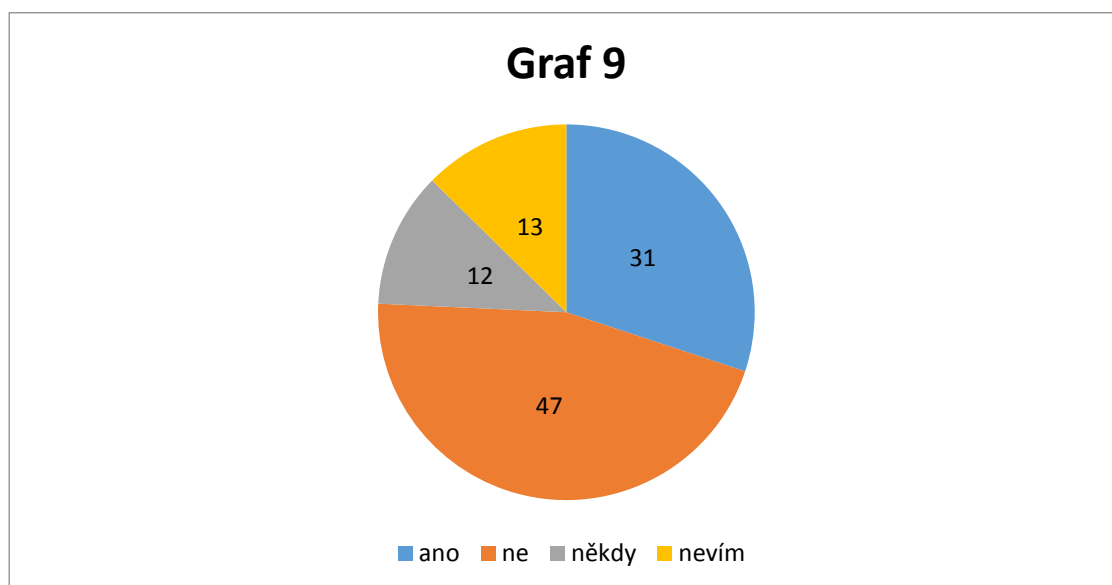

Největší část lidí účastnících se dotazníkového šetření uvedla, že se už někdy setkala s prvky diváckého násilí. Zde bylo upřesněno, že nemuselo jít vyloženě o demolování stadionu a rvačky mezi diváky, ale i prvky, které bezprostředně tomuto chování předchází, jako jsou např. vulgární slovní rozepře mezi zúčastněnými diváky.

Graf 9

Vyhodnocení hypotézy č. 3 - Většina respondentů bude toho názoru, že není na sportovních utkáních dostatečná pořadatelská služba.

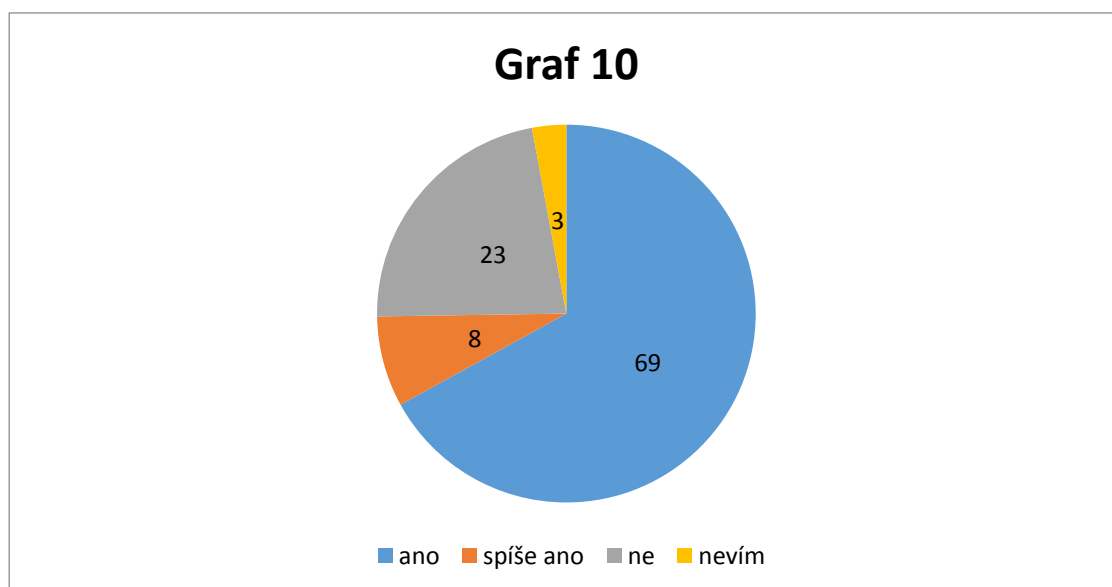
Otázka č. 8 - Myslíte, že je při pořádání sportovních akcí v ČR dostatečná pořadatelská služba?

Co se týče problematiky pořadatelské služby na stadionech, tak většina (skoro polovina) ji hodnotí jako do určité míry nevyhovující či nedostatečnou.

Graf 10

Otázka č. 9 - Myslíte, že je nutná přítomnost příslušníků Policie ČR na stadionu?

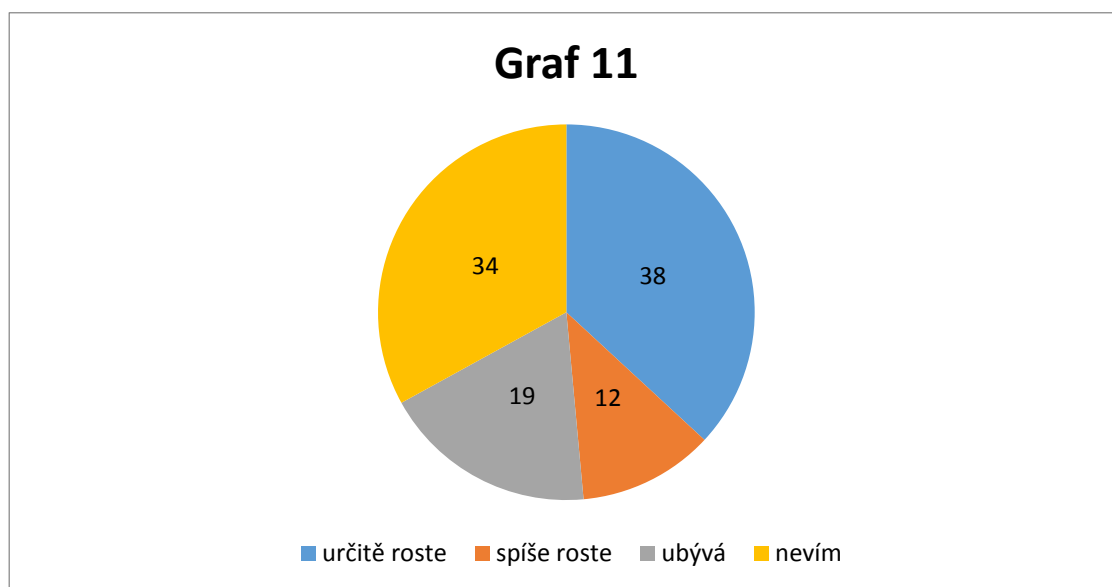

Drtivá většina dotazovaných je pro, aby příslušníci Policie ČR byli během zápasů přítomni na stadionu z důvodu prevence diváckého násilí a bezpečnosti své osoby.

Graf 11

Vyhodnocení hypotézy č. 4 - Zhruba polovina dotazovaných si myslí, že divácké násilí v ČR stagnuje a je na konstantní úrovni.

Otázka č. 10 - Zdá se Vám, že divácké násilí a agresivita diváků na stadionech v ČR roste nebo ubývá?

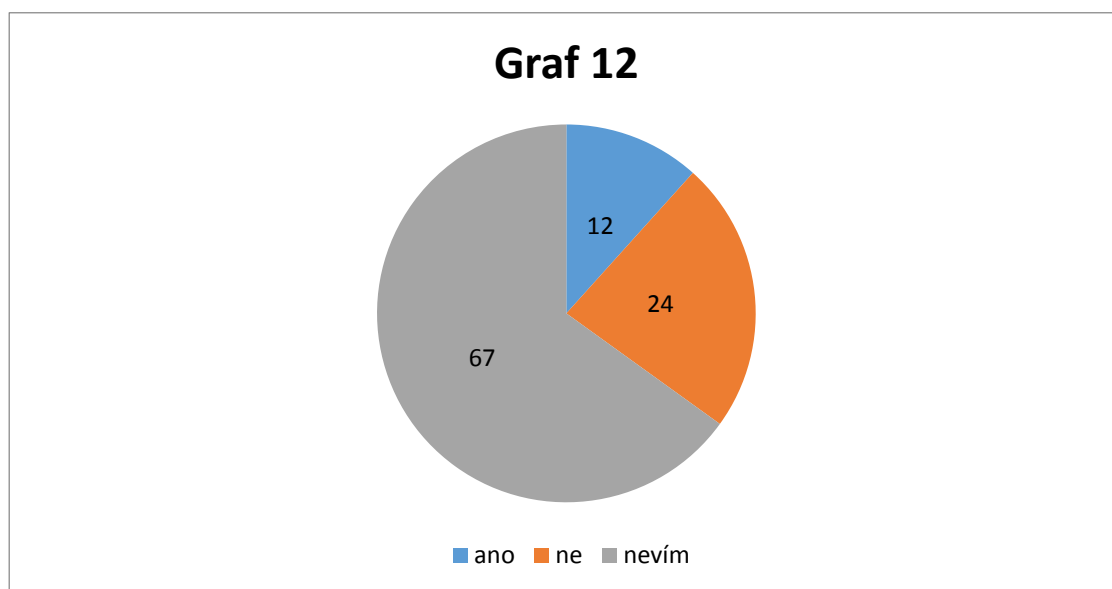

U této otázky je překvapivě skoro shodný počet odpovědí, že divácké násilí v ČR roste nebo si není respondent jist, kdy zvolil možnost nevím.

Graf 12

Vyhodnocení hypotézy č. 5 - Domnívám se, že třetina respondentů bude toho názoru, že je v ČR adekvátní trest za spáchání opakovaného diváckého násilí.

Otázka č. 11 - Jsou v souvislosti s diváckým násilím v ČR adekvátní tresty za jeho páčání?

Na základě těchto výsledků lze usoudit, že informovanost široké společnosti o trestech v souvislosti s páčáním diváckého násilí je na nedostatečné úrovni a je potřeba s touto problematikou veřejnost seznámit a pracovat.

Graf 13

Otázka č. 12 - Napište, co by podle Vás napomohlo zlepšit situaci v oblasti diváckého násilí v ČR.

Většina respondentů je toho názoru, že by se měla zkvalitnit především pořadatelská služba.

13 Vyhodnocení výsledků dotazníkového průzkumu

Cílem prováděného průzkumu bylo zjistit, jak je informována veřejnost s problematikou diváckého násilí. Zda se cítí přítomní diváci bezpečně na stadionech při sledování sportovních utkání a jestli je v ČR dostatečná pořadatelská služba zajišťující klidný chod utkání. Jestli jsou ve stávajícím právním systému adekvátní tresty za spáchání tohoto nežádoucího jevu a zda je společnost o těchto trestech dostatečně informovaná. Všechny tyto kategorie otázek a jejich výsledky následně poslouží ke stanovení možných opatření a činností, které by usnadnily práci osobám zabývajících se předcházení diváckého násilí na stadionech v ČR.

Dopředu stanovené hypotézy pro tento průzkum se ve většině potvrdily.

Hypotéza č. 1: Předpokládám, že zhruba polovina respondentů, která navštívila například utkání nejvyšší fotbalové ligy, se do určité míry setkala s diváckým násilím.

Bylo zjištěno, že zhruba polovina dotazovaných se už někdy setkala nebo byla svědkem diváckého násilí.

Hypotéza č. 2: Předpokládám, že zhruba polovina dotazovaných je spokojena se současnou bezpečnostní situací na sportovních stadionech v ČR.

Na základě prováděného průzkumu bylo zjištěno, že skoro polovina respondentů je nespokojena se současným bezpečnostním stavem na stadionech v ČR.

Hypotéza č. 3: Většina respondentů bude toho názoru, že není na sportovních utkáních dostatečná pořadatelská služba.

Z průzkumu vyplývá, že zhruba polovina účastníků dotazníku je nespokojená se stávajícím systémem a prováděním pořadatelské služby na stadionech.

Hypotéza č. 4: Zhruba polovina dotazovaných si myslí, že divácké násilí v ČR stagnuje a je na konstantní úrovni.

Bylo zjištěno, že zhruba stejná část respondentů je toho názoru, že divácké násilí a agresivita na stadionech spíše stoupá nebo si není jistá, proto zvolila jako odpověď možnost nevím.

Hypotéza č. 5: Domnívám se, že třetina respondentů bude toho názoru, že je v ČR adekvátní trest za spáchání opakovaného diváckého násilí.

Z dotazníkového průzkumu je patrné, že drtivá většina dotazovaných osob neví, jestli je v ČR adekvátní trest za spáchání opakovaného diváckého násilí. Jako hlavní důvod tohoto tvrzení se jeví nedostatečná informovanost společnosti o trestech za spáchání diváckého násilí, či nedůsledná práce v oblasti prevence orgánů zabývajících se touto zkoumanou problematikou.

Vyvstává zde otázka, jak pravidelně předcházet chování, které je za hranicí společenským norem. Počin k tomu je důslednější a důkladnější pořadatelská služba, která by zabránila vnášení různých předmětů a pyrotechniky na stadiony nebo nový způsob kontroly diváků. Co se týká Policie ČR samotné, tak přínosem by bylo určitě navýšení počtů příslušníků, kteří by měli na starosti potírání a boj s diváckým násilím. S tím souvisí i pořízení lepší techniky a vybavení těchto policistů, protože odhalování např. fotbalových diváckých násilníků pouze na základě vyhodnocení kamerových záznamů z hlediště, se zdá dosti zdlouhavé a neefektivní. K prevenci by pomohlo i zpřísnění trestu za spáchání diváckého násilí, jako tomu je například ve Velké Británii. Mnohaměsíční zákaz vstupu na konání např. fotbalového zápasu svého oblíbeného klubu se jeví jako dostatečné potrestání, které by mělo vést k nápravě daného jedince. Za zmínku by určitě stálo i zřízení mezinárodní spolupráce v této oblasti a hlavně databáze notorických pachatelů diváckého násilí. Zejména při utkání fotbalových zápasů v Evropě, ať už je to Liga mistrů nebo Evropská liga by zamezení vstupu těchto nežádoucích osob bylo ku prospěchu věci. Problematika diváckého násilí a její prevence v ČR je jednou z činností Odboru bezpečnostní politiky MV a doufejme, že se v budoucnu podaří tento protiprávní jev omezit na co nejmenší míru.

14 Závěr

Hlavními body bakalářské práce byly sociálně patologické jevy ve společnosti a konkrétně divácké násilí. Cílem bylo dopodrobna prozkoumat a zanalyzovat problematiku diváckého násilí. Dále pak zjistit, jak je široká společnost v ČR informovaná o této problematice a navrhnout opatření v předcházení společensky nežádoucího chování, se kterým se lze setkat na stadionech tuzemských, ale i zahraničních.

Teoretická část obsahuje poznatky k základním pojmům, jako je sociální norma, sociální kontrola, deviace a sociální patologie. Hlavním bodem však bylo do hloubky a z různých úhlů rozebrat pojem diváckého násilí. Další část byla především zaměřena na divácké násilí v ČR a zahraničí, kdy zde jsou uvedeny ve výčtu konkrétní příklady a jejich vzniklé následky. V praktické části bakalářské práce byla vytvořena vlastní swot analýza diváckého násilí jednotlivých kategorií, kterými byly silné stránky, slabé stránky, příležitosti a v neposlední řadě hrozby. Na základě výsledků této analýzy je zřejmé, že v ČR nebo zahraničí existuje více zřízených orgánů, které mají na starost potírání a předcházení uváděného násilí. Předcházení jde ruku v ruce i s mnoha opatřeními, které jsou v současnosti utvářeny či novelizovány. Opatření v ČR začínají činností Odboru bezpečnostní politiky MV a končí činností konkrétních pořadatelských služeb na jednotlivých stadionech při pořádání sportovní události. Dalším bodem praktické části bylo sestavení a prezentování dotazníkového průzkumu, který byl sestavený z celkem 12 otázek. Na základě vyhodnocení průzkumu bylo zjištěno, že 48 respondentů z celkového počtu 103, kteří navštívili např. utkání nejvyšší fotbalové ligy, se do určité míry setkali s diváckým násilím. Z průzkumu je však patrné, že většina dotazovaných netuší, jak je to s trestem za usvědčení ze spáchání diváckého násilí. Největší problém je v informovanosti veřejnosti o těchto sankcích a také samotné výše jednotlivých trestů. Hlavním bodem dotčených orgánů by měla být důkladná a současná analýza tohoto problému s navržením novelizovaných opatření, které by předcházely podmínkám pro páchaní diváckého násilí. Nejdůležitější je důsledná spolupráce jednotlivých orgánů a získávání poznatků, aby problematika diváckého násilí v ČR nestoupala a vytvářelo se zde tak prostředí bez jakékoli tolerance pro jeho výskyt.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Literární zdroje

1. ČÍRTKOVÁ, L. *Policejní psychologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2006. 309 s. ISBN 80-86898-73-3.
2. DANICS, Š. *Extremismus*. Vyd. 1. Praha: Triton, 2003. 62 s. Řešení krizových situací. ISBN 80-7254-454-3.
3. HRČKA, M. *Sociální deviace*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství, 2001. 302 s. ISBN 80-858-5068-0.
4. KOHOUTEK, R., OCETKOVÁ, I. a ŠTĚPANÍK, J. *Základy sociální psychologie*. Brno: CERM, 1998. 181 s. ISBN 80-7204-064-2.
5. KRAUS, B. *Základy sociální pedagogiky*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2008. 216 s. ISBN 978-80-7367-383-3.
6. MAREŠ, M., SUCHÁNEK, M. a SMOLÍK, J. *Fotbaloví chuligáni: evropská dimenze subkultury*. Vyd. 1. Brno: Centrum strategických studií, 2004. 181 s. ISBN 80-903333-0-3.
7. MUNKOVÁ, G. *Sociální deviace: (přehled sociologických teorií)*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2001. 134 s. ISBN 80-246-0279-2.
8. ŘÍČAN, P. *Psychologie osobnosti: obor v pohybu*. 6., rev. a dopl. vyd., V Grada Publishing 2. Praha: Grada, 2010. 324 s. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-3133-9.
9. SLEPIČKA, P. a PEKÁREK, J. *Sportovní diváctví: rozbor negativních jevů na stadiónech: prevence proti diváckým výstřelkům*. 1. vyd. Ilustrace Jiří Koliš. Praha: Olympia, 1990. 213 s. Spartakus (Olympia). ISBN 80-7033-012-0.
10. SLEPIČKA, P., HOŠEK, V. a HÁTLOVÁ, B. *Psychologie sportu*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2006. 240 s. ISBN 80-246-1290-9.

11. SPURNÝ, J. *Psychologie násilí: o psychologické podstatě násilí, jeho projevech a způsobech psychologické obrany proti němu*. 1. vyd. Praha: Eurounion, 1996. 134 s. ISBN 80-85858-30-4.
12. STAŇKOVÁ, L., ŠČERBA, F. a VICHLENDÁ, M. *Násilná kriminalita*. Praha: Leges, 2014. 263 s. Teoretik. ISBN 978-80-7502-069-7.

Elektronické zdroje

13. *Britská nemoc – díl první (Anglie)*. [online]. 2016 [cit. 2016-03-01]. Dostupné na WWW: <<http://www.supporters.cz/clanek/britska-nemoc-dil-prvni-anglie/3785.html>>
14. *Česká scéna hooligans*. [online]. 2016 [cit. 2016-03-01]. Dostupné na WWW: <<http://hooligans.cz/counts/2012/1435-czech-scene>>
15. *Dějiny sociologie*. [online]. 2016 [cit. 2016-01-13]. Dostupné na WWW: <<http://www.dejinsociologie.cz/hebert-spencer/>>
16. *Fotbalové tragédie: Brusel 1985*. [online]. 2016 [cit. 2016-02-10]. Dostupné na WWW: <<http://www.eurofotbal.cz/clanky/fotbalove-tragedie-brusel-1985-31994/>>
17. *Hooligans fotbal*. [online]. 2016 [cit. 2016-02-26]. Dostupné na WWW: <<http://hooligans-fotbal.blogspot.cz/>>
18. *Kriminalita články*. [online]. 2015 [cit. 2015-12-29]. Dostupné na WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/kriminalita-146433>>
19. *Ututlaná tragédie: Před 33 lety zemřelo na ruském stadionu 66 lidí*. [online]. 2016 [cit. 2016-02-16]. Dostupné na WWW: <<http://www.sportrevue.cz/ututlana-tragedie-pred-33-lety-zemrelo-na-ruskem-stadionu-66-divaku>>

Legislativní dokumenty

20. ČESKO. Zákon č. 115 ze dne 28. února 2001 o podpoře sportu, ve znění pozdějších předpisů.
21. ŠÁMAL, P. *Trestní řád: komentář*. 7., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0.
22. ŠÁMAL, P. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-428-5.

Ostatní zdroje

23. ČESKO. Bezpečí na sportovních utkáních. Manuál pro fotbalové kluby. Ministerstvo vnitra ČR, Odbor bezpečnostní politiky, Praha 2008.
24. ČESKO. Činnost Ministerstva vnitra v boji s diváckým násilím. Ministerstvo vnitra ČR, Odbor bezpečnostní politiky, Mgr. Lubomír Janků, Praha 2010.
25. ČESKO. Zpráva o situaci v oblasti diváckého násilí, dopadu koncepce v praxi a návrzích dalších opatření. Ministerstvo vnitra ČR, Odbor bezpečnostní politiky, Praha 2010.

Seznam tabulek

26. Tabulka č. 1: Rozlišení fotbalových diváků, fanoušků a fotbalových chuligánů.

Seznam grafů

27. Graf 1 - Swot analýza diváckého násilí. Vlastní grafické znázornění prováděného výzkumu v oblasti diváckého násilí.
28. Graf 2 – znázorňuje výsledek dotazníkového šetření na otázku: Vaše pohlaví?
29. Graf 3 - znázorňuje výsledek dotazníkového šetření na otázku: Do jaké věkové skupiny patříte?
30. Graf 4 – znázorňuje výsledek dotazníkového šetření na otázku: Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

31. Graf 5 – znázorňuje výsledek dotazníkového šetření na otázku: Do jaké skupiny by jste se zařadili?
32. Graf 6 – znázorňuje výsledek dotazníkového šetření na otázku: Cítíte se bezpečně na fotbalových stadionech v ČR?
33. Graf 7 – znázorňuje výsledek dotazníkového šetření na otázku: Který sport Vás nejvíce zajímá?
34. Graf 8 – znázorňuje výsledek dotazníkového šetření na otázku: Setkali jste se osobně s diváckým násilím na stadionu?
35. Graf 9 – znázorňuje výsledek dotazníkového šetření na otázku: Myslíte, že je při pořádání sportovních akcí v ČR dostatečná pořadatelská služba?
36. Graf 10 – znázorňuje výsledek dotazníkového šetření na otázku: Myslíte, že je nutná přítomnost příslušníků Policie ČR na stadionu?
37. Graf 11 – znázorňuje výsledek dotazníkového šetření na otázku: Zdá se Vám, že divácké násilí a agresivita diváků na stadionech v ČR roste nebo ubývá?
38. Graf 12 – znázorňuje výsledek dotazníkového šetření na otázku: Jsou v souvislosti s diváckým násilím v ČR adekvátní tresty za jeho páchaní?
39. Graf 13 - znázorňuje výsledek dotazníkového šetření na otázku: Napište, co by podle Vás napomohlo zlepšit situaci v oblasti diváckého násilí v ČR.

Dotazník v oblasti diváckého násilí v České republice

V souvislosti s prováděným výzkumem v oblasti diváckého násilí v ČR se na Vás obracím s prosbou o vyplnění následujícího dotazníku, který jste právě teď obdrželi. Tento dotazník je anonymní a bude použit v mé bakalářské práci. Získaná data a výsledky z jednotlivých otázek budou následně vyhodnoceny a poslouží k vyhodnocení současného stavu diváckého násilí v ČR. Hlavním důvodem prováděného výzkumu je zjištění a navržení opatření k minimalizování nežádoucího společenského jevu, kterým divácké násilí v ČR bezesporu je. Vaše odpovědi označte křížkem.

1. Vaše pohlaví?

- muž   žena

2. Do jaké věkové skupiny patříte?

- 15 – 18 let   19-25 let   26-30 let   31 a více

3. Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

- základní škola   vyučen   střední škola s maturitou
 vysokoškolské vzdělání

4. Do jaké skupiny by jste se zařadili?

- náhodný návštěvník   fotbalový fanoušek   fotbalový divák

5. Cítíte se bezpečně na fotbalových stadionech v ČR?

- ano   ne   nevím   nenavštěvuji fotbalové stadiony

6. Který sport Vás nejvíce zajímá?

fotbal   hokej   florbal   ostatní

7. Setkali jste se osobně s diváckým násilím na stadionu?

ano   ne   nevím

8. Myslíte, že je při pořádání sportovních akcí v ČR dostatečná pořadatelská služba?

ano   ne   někdy   nevím

9. Myslíte, že je nutná přítomnost příslušníků Policie ČR na stadionu?

ano   spíše ano   ne   nevím

10. Zdá se Vám, že divácké násilí a agresivita diváků na stadionech v ČR roste nebo ubývá?

určitě roste   spíše roste   ubývá   nevím

11. Jsou v souvislosti s diváckým násilím v ČR adekvátní tresty za jeho páčání?

ano   ne   nevím

12. Napište, co by podle Vás napomohlo zlepšit situaci v oblasti diváckého násilí v ČR.

.....

Děkuji za vyplnění dotazníku